

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

στο σχέδιο νόμου «Ρυθμιστική Διακυβέρνηση: Αρχές, Διαδικασίες και Μέσα Καλής Νομοθέτησης»

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

A. Γενικό Μέρος

Σκοπός του παρόντος σχεδίου νόμου είναι η βελτίωση της ποιότητας των νομοθετικών και κανονιστικών ρυθμίσεων, τόσο των υφιστάμενων όσο και των παραγόμενων. Αυτή επιδιώκεται, με την θεσμοθέτηση των αρχών καλής νομοθέτησης και των διαδικασιών τήρησης αυτών. Με το παρόν οριοθετούνται οι διαδικασίες παραγωγής ρυθμίσεων ώστε να υπάρχουν θεσμοθετημένοι αναβαθμισμένοι ελέγχου της ποιότητάς τους πριν την ένταξή τους στο ελληνικό δικαίκο σύστημα και, λαμβάνεται μέριμνα για την τήρηση των αρχών και την χρήση των μέσων καλής νομοθέτησης. Η βελτίωση της ρυθμιστικής διακυβέρνησης αναφέρεται στην βελτίωση του συστήματος παραγωγής και διοίκησης των ρυθμίσεων, το οποίο χαρακτηρίζεται από ανοικτές, σαφώς οριοθετημένες και διαφανείς διαδικασίες. Η βελτίωση των κανόνων παραγωγής του νομοθετικού έργου αποτελεί βασική προϋπόθεση για την αντιμετώπιση της πολυνομίας, την μείωση των διοικητικών βαρών και, εν τέλει, την ενίσχυση του κράτους δικαίου.

Βασική καινοτομία του παρόντος σχεδίου νόμου είναι η θεσμοθέτηση της ανάλυσης συνεπειών ρυθμίσεων, η οποία θα ενδυναμώνει τόσο την διαφάνεια, παρέχοντας σε κάθε ενδιαφερόμενο εκείνα τα στοιχεία και δεδομένα που απαιτούνται για την αξιολόγηση των ρυθμιστικών πρωτοβουλιών, όσο και την εφαρμογή των ρυθμίσεων δεδομένου ότι θα έχουν εκτιμηθεί εκ των προτέρων οι πόροι και οι πιθανές παρεμβάσεις που απαιτούνται γι' αυτήν.

Το παρόν σχέδιο νόμου διαλαμβάνει όλο τον κύκλο ζωής των ρυθμίσεων, μεριμνώντας με τις διατάξεις του για την κωδικοποίηση και επικαιροποίηση της νομοθεσίας ώστε αυτή να καθίσταται ευκολότερα προσβάσιμη, αλλά και για την εκ των υστέρων αποτίμηση των αποτελεσμάτων που επήλθαν από την εφαρμογή της ρύθμισης με σκοπό την τροποποίησή της και βελτιστοποίησή της.

B. Ειδικό μέρος

Με τις διατάξεις των άρθρων του παρόντος προβλέπονται ειδικότερα τα ακόλουθα:

Άρθρο 1 Ορισμοί

Στο άρθρο 1 παρέχονται οι ορισμοί των εννοιών.

Αν και στα κείμενα αναφοράς της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Διεθνών Οργανισμών η ρύθμιση, εννοιολογείται ως κάθε κανονιστικό κείμενο το οποίο η κυβέρνηση και κάθε άλλο εξουσιοδοτημένο όργανο, σε οποιοδήποτε επίπεδο διακυβέρνησης, χρησιμοποιεί προκειμένου να ικανοποιήσει αιτήματα των επιχειρήσεων και των πολιτών, αλλά και να λύσει διαχειριστικά προβλήματα των ίδιων των νομοθετών, για τους σκοπούς του παρόντος η ρύθμιση είναι κάθε νομοσχέδιο, προσθήκη ή τροπολογία και κάθε κείμενο που περιέχει γενικό και απρόσωπο κείμενο δικαίου. Στην έννοια της ρύθμισης για τους σκο-

πούς του παρόντος νόμου δεν περιλαμβάνονται ατομικές κανονιστικές πράξεις. Οι κανονιστικές πράξεις μείζονος σημασίας είναι αυτές που επηρεάζουν ή εκτιμάται ότι επηρεάζουν πάνω από το 40% του πληθυσμού της χώρας ή εικάζεται ότι θα έχουν οικονομικές επιπτώσεις σε πεδία σημαντικά για την οικονομική ανάπτυξη (π.χ. τουρισμός, ναυτιλία, μικρομεσαίες επιχειρήσεις κλπ).

Η Καλή Νομοθέτηση είναι η δημόσια πολιτική για την βελτίωση της ποιότητας των ρυθμίσεων, των θεσμών και των διαδικασιών παραγωγής τους.

Ρυθμιστική διακυβέρνηση είναι η διαδικασία συντονισμού των δράσεων καλής νομοθέτησης, στις οποίες περιλαμβάνονται ο ρυθμιστικός προγραμματισμός και η τήρηση των αρχών αυτής κατά τη σύνταξη, θέσπιση και εφαρμογή των ρυθμίσεων, καθώς και η λήψη μέτρων πολιτικής για την προώθησή τους.

Η ανάλυση συνεπειών ρυθμίσεων είναι συνοδευτικό κείμενο της ρύθμισης στο οποίο εκφράζονται οι επιπτώσεις της σε κόστη, οφέλη και διακινδυνεύσεις. Είναι ένα από τα βασικότερα μέσα εφαρμογής της πολιτικής καλής νομοθέτησης. Αποτελεί μέσο για την αξιολόγηση των επιπτώσεων μιας ρύθμισης. Η μέθοδος επιβάλλει, πριν τη λήψη απόφασης για την υιοθέτηση μίας ρύθμισης, το συνυπολογισμό στο μέγιστο δυνατό βαθμό των ενδεχόμενων επιπτώσεων της τουλάχιστον στην οικονομία, το περιβάλλον και την κοινωνία. Αποτελεί συνεπώς ένα μέσο υποβοήθησης των φορέων παραγωγής πολιτικής στο στάδιο προετοιμασίας των ρυθμίσεων. Επίσης, η ανάλυση επιπτώσεων διαλαμβάνεται των διακινδυνεύσεων που αναλαμβάνονται με την υπό εξέταση ρύθμιση, των ωφελημάτων που θα προκύψουν, και του κόστους που η ρύθμιση συνεπάγεται.

Διοικητικά βάρη είναι το κόστος που προκύπτει για τις επιχειρήσεις, τον τομέα του εθελοντισμού, τη δημόσια διοίκηση και τους πολίτες κατά τη συμμόρφωσή τους με την νομική υποχρέωση να τηρούν στοιχεία και να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με την δράση τους ή την παραγωγή τους είτε στις δημόσιες αρχές είτε σε τρίτους, εφόσον οι πληροφορίες αυτές δεν θα συλλέγονταν εάν δεν υπήρχε η σχετική νομική υποχρέωση.

Αναμόρφωση Δικαίου είναι η εκ νέου ρύθμιση ενός πεδίου σχέσεων και θεμάτων το οποίο έχει αποτελέσει αντικείμενο νομοθετικής ή και κανονιστικής παρέμβασης.

Άρθρο 2 Αρχές της Καλής Νομοθέτησης

Στο άρθρο δύο παρατίθενται οι βασικές αρχές της καλής νομοθέτησης, μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνονται η αναλογικότητα, δηλαδή η καταλληλότητα και εύλογη σχέση μέσου και σκοπού με υιοθέτηση του λιγότερο επαχθούς μέτρου, απλότητα και η σαφήνεια του περιεχομένου των ρυθμίσεων, η αποφυγή αντιφατικών ρυθμίσεων, η αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα με συνεκτίμηση των οικονομικών συνεπειών της ρύθμισης, η διαφάνεια, επικουρικότητα και λογοδοσία με τον προσδιορισμό των αρμόδιων οργάνων εφαρμογής των ρυθμίσεων, η ασφάλεια δικαίου, η ανοιχτή διαδικασία, δηλαδή η δυνατότητα υποβολής προτάσεων σχετικών με τις ρυθμίσεις κατά το στάδιο της κατάρτισης και της αξιολόγησης της εφαρμογής τους, και η προσβασιμότητα στις ρυθμίσεις. Με την προσβασιμότητα νοείται τόσο η ευχέρεια εύρεσης των ρυθμίσεων (π.χ. με την ανάρτησή τους

σε φιλικούς προς τον χρήστη δικτυακούς τόπους) όσο και η ευκολία αντίληψης των διατάξεων οι οποίες πρέπει να είναι κατά το δυνατόν ευληπτες.

Στις άνω αρχές της καλής νομοθέτησης περιλαμβάνονται τόσο αρχές του δικαίου γνωστές από την θεωρία του δημοσίου δικαίου όσο και άλλες προερχόμενες από την επιστήμη των οργανώσεων οι οποίες έχουν ενσωματωθεί, πλέον, σε ποικίλες έννομες τάξεις. Η προστιθέμενη αξία των οργανωτικών αρχών στις πάγιες νομικές έγκειται στο ότι κατά την ανάπτυξή τους, το παραδοσιακό ρυθμιστικό οπλοστάσιο μπορεί να εμπλουτιστεί με νέα εργαλεία που του επιτρέπουν να προσεγγίσει με ακόμη πληρέστερο τρόπο τους δηλωμένους σκοπούς του νόμου.

Άρθρο 3 Διαδικασίες της Καλής Νομοθέτησης

Στο παρόν άρθρο εισάγεται η έννοια του ρυθμιστικού προγραμματισμού. Οι Υπουργοί στην αρχή της ετήσιας κοινοβουλευτικής συνόδου και στο πλαίσιο του νομοθετικού προγραμματισμού του Υπουργείου τους, υποχρεούνται να ενημερώνουν το Γραφείο Καλής Νομοθέτησης σχετικά με τον αριθμό των νομοσχεδίων που προτίθενται να εισάγουν για ψήφιση στη Βουλή. Ο αριθμός αυτός δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τρία ετησίως.

Η υπέρβαση του παραπάνω αριθμού είναι δυνατή εφόσον αυτό δικαιολογείται επαρκώς από τις επικρατούσες συνθήκες, με την προϋπόθεση της έγκρισης του Υπουργικού Συμβουλίου. Από το ανώτατο όριο των τριών νομοσχεδίων εξαιρούνται τα νομοσχέδια, με τα οποία γίνεται εναρμόνιση Οδηγίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης με το εθνικό δίκαιο, τα νομοσχέδια που κυρώνουν πράξεις νομοθετικού περιεχομένου και διεθνείς συνθήκες ή συμβάσεις, καθώς και νομοσχέδια που χαρακτηρίζονται από την Κυβέρνηση ως κατεπείγοντα ή που έχουν επείγοντα χαρακτήρα και συζητούνται και ψηφίζονται σύμφωνα με τα άρθρα 109 και 110 του Κανονισμού της Βουλής όπως ισχύει.

Κάθε νομοσχέδιο ρυθμίζει κατά τρόπο πλήρη το συγκεκριμένο θέμα, ενώ εξουσιοδοτικές διατάξεις θεσπίζονται κατ' εξαίρεση. Στην περίπτωση αυτή, ερευνάται εάν το συγκεκριμένο θέμα επιτρέπεται να αποτελέσει αντικείμενο νομοθετικής εξουσιοδότησης, καθώς και αν η επιδιωκόμενη ρύθμιση μπορεί να επιτευχθεί με τη χρήση υφιστάμενων εξουσιοδοτήσεων. Με σκοπό την τήρηση της αρχής της πλήρους ρύθμισης του θέματος από τον ίδιο το νόμο και τον έλεγχο της νομιμότητας της ρύθμισης ως προς τον φορέα της νομοθετικής εξουσιοδότησης, το σύνολο των εξουσιοδοτικών διατάξεων καταχωρίζεται σε αυτοτελές άρθρο με τίτλο «εξουσιοδοτήσεις» στο τέλος του νομοσχεδίου, πριν από τις μεταβατικές και καταργούμενες διατάξεις.

Εφόσον το νομοσχέδιο προβλέπει την έκδοση προεδρικών διαταγμάτων ή άλλων κανονιστικών πράξεων μέσα σε αποκλειστική προθεσμία, δεν εισάγεται στο Υπουργικό Συμβούλιο για συζήτηση, αν δεν συνοδεύεται από τα προσχέδια αυτών των πράξεων. Το νομοσχέδιο δεν εισάγεται στο Υπουργικό Συμβούλιο, αν δε συνοδεύεται από τα παραπάνω σχέδια, καθώς και από χρονοδιάγραμμα εφαρμογής.

Οι διατάξεις που ρυθμίζουν θέματα που προκύπτουν από τη μεταβολή της νομοθεσίας και τη μετάβαση από την προϊσχύουσα νομοθεσία (μεταβατικές διατάξεις) τί-

θενται χωριστά. Οι μεταβατικές διατάξεις δεν επιτρέπεται να τίθενται στο ίδιο άρθρο με τις διατάξεις του νομοσχεδίου που έχουν πάγιο χαρακτήρα.

Σε περίπτωση νομοθετικής μεταβολής, όπου αντικαθίστανται, τροποποιούνται, προστίθενται ή παρεμβάλλονται άρθρα, παράγραφοι, λέξεις ή καταργούνται ισχύουσες διατάξεις, αναφέρεται ολόκληρο το άρθρο ή κεφάλαιο, όπως διαμορφώνεται τελικά. Επίσης, δεν επιτρέπονται αα) η αόριστη παραπομπή σε άλλες διατάξεις, οι οποίες πρέπει να αναφέρονται ρητά και συγκεκριμένα, και ββ) οι παρεκκλίσεις από πάγιες διατάξεις χωρίς αποχρώντα λόγο.

Σε περίπτωση ολοκληρωμένης ρύθμισης ενός θέματος, κωδικοποιείται το σύνολο των σχετικών διατάξεων και οι καταργούμενες διατάξεις αναφέρονται ρητά σε αυτοτελές άρθρο στο τέλος του νομοσχεδίου.

Η έναρξη ισχύος του νομοσχεδίου πρέπει να καταχωρίζεται πάντοτε σε ιδιαίτερο άρθρο. Αν για ορισμένες διατάξεις ορίζεται διαφορετικός σε σχέση με τις λοιπές διατάξεις χρόνος έναρξης της ισχύος τους, αυτό πρέπει να ορίζεται ρητώς σε αυτοτελή και αριθμημένη παράγραφο, με μνεία της σχετικής διάταξης και του χρόνου έναρξης της ισχύος της.

Άρθρο 4 Υποχρεώσεις των Οργάνων Θέσπισης Ρυθμίσεων για την τήρηση των αρχών Καλής Νομοθέτησης

Το άρθρο τέσσερα αναφέρει τις επιχειρησιακές δράσεις τις οποίες οφείλει να σχεδιάσει και εκτελέσει ο νομοθέτης/ρυθμιστής προκειμένου να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του άρθρου δύο. Όσον αφορά την αρχή της αναγκαιότητας, δράσεις που την ενεργοποιούν σε επιχειρησιακό επίπεδο είναι «ο προσδιορισμός του προβλήματος, εξαιτίας του οποίου επιδιώκεται η ρύθμιση», καθώς και «η εκτίμηση περί της ανεπάρκειας των ισχυουσών ρυθμίσεων για την αντιμετώπισή του». Σε σχέση με την αρχή της καταλληλότητας ως επιχειρησιακές δράσεις εξειδίκευσης της αναφέρονται «η τεκμηρίωση των αρνητικών συνεπειών της μη ρύθμισης», η «ευσύνοπτη παρουσίαση εναλλακτικών επιλογών για την επίτευξη των επιδιωκόμενων σκοπών» και η «συγκριτική ικανότητα των εναλλακτικών επιλογών να επιτυγχάνουν τους επιδιωκόμενους σκοπούς». Όσον αφορά την αρχή της αναλογικότητας (η οποία επιτυγχάνεται και με την συνεκτίμηση των οικονομικών επιπτώσεων προς τους σκοπούς της ρύθμισης), ως επιχειρησιακή δράση που την εξειδικεύει, αναφέρεται η «στάθμιση των ωφελημάτων, του κόστους και των διακινδυνεύσεων που προκύπτουν από την υιοθέτηση της ρύθμισης, ιδίως στην οικονομία, την κοινωνία, τη διοίκηση και το περιβάλλον».

Όσον αφορά την απλότητα και τη σαφήνεια του περιεχομένου των ρυθμίσεών του, ο νομοθέτης οφείλει να προβαίνει στην αποσαφήνιση των νοημάτων τους, να επιλαμβάνεται της γραμματικής και συντακτικής ορθότητας τους και να τηρεί τους νομοτεχνικούς κανόνες. Η αρχή της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας εξειδικεύεται με την εκ μέρους του νομοθέτη λήψη όλων των απαραίτητων μέσων που οδηγούν στην διασφάλιση της επίτευξης των επιδιωκόμενων στόχων με την ελάχιστη επιβάρυνση της διοίκησης, των πολιτών και των επιχειρήσεων. Η διαφάνεια υποστασιοποιείται με την οργάνωση και παρακολούθηση κοινωνικής διαβούλευσης και τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών κατά τον

σχεδιασμό, την εφαρμογή και αξιολόγηση της ρύθμισης. Τέλος, η επικουρικότητα και λογοδοσία συγκεκριμενοποιείται με τον σαφή προσδιορισμό του επιπέδου διακυβέρνησης και των οργάνων που αναλαμβάνουν την ευθύνη της εφαρμογής της ρύθμισης και λογοδοτούν για την επίτευξη των στόχων της.

Άρθρο 5 Μέσα της Καλής Νομοθέτησης

Στο άρθρο πέντε αναφέρονται τα μέσα καλής νομοθέτησης η εφαρμογή των οποίων αποτελεί σκοπό του παρόντος νόμου για τη βελτίωση της ποιότητας της ρυθμιστικής διακυβέρνησης. Αυτά είναι η διαβούλευση, η ανάλυση συνεπειών ρυθμίσεων, η αιτιολογική έκθεση των νόμων, η απλούστευση, η κωδικοποίηση, η αναμόρφωση του δικαίου, και η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων εφαρμογής των ρυθμίσεων. Σημειώνεται ότι τα αναφερόμενα μέσα καλής νομοθέτησης δεν εξαντλούν τον κατάλογο των διαθέσιμων μέσων καλής νομοθέτησης, αλλά είναι μόνο αυτά τα οποία ρυθμίζονται με τις διατάξεις του παρόντος. Σε κάθε περίπτωση, συνιστάται η χρήση κάθε πρόσφορου μέσου για την βελτίωση της ποιότητας των νομοθετικών και κανονιστικών ρυθμίσεων.

Άρθρο 6 Διαβούλευση

Με τις προτεινόμενες διατάξεις της πρώτης παραγράφου του παρόντος άρθρου εισάγεται και οργανώνεται στα πλαίσια της ρυθμιστικής διακυβέρνησης, η κοινωνική διαβούλευση των σχεδιαζόμενων ρυθμιστικών πρωτοβουλιών. Η κοινωνική διαβούλευση αφορά τη δημοσιοποίηση της σχεδιαζόμενης ρύθμισης με τα πλέον πρόσφορα μέσα διαβούλευσης και την προώθηση της συμμετοχής των πολιτών και των ενδιαφερόμενων σε αυτή.

Οι αρμόδιοι φορείς, στη συγκεκριμένη περίπτωση η μονάδα καλής νομοθέτησης του επισπεύδοντος Υπουργείου, είναι υποχρεωμένοι να αναρτούν τα προτεινόμενα νομοσχέδια για διαβούλευση στο διαδικτυακό τόπο open.gov.

Η διαβουλευτική διαδικασία ολοκληρώνεται σε δύο φάσεις και σύμφωνα με τις διαδικασίες οι οποίες ορίζονται στο παρόν άρθρο του νομοσχεδίου. Κατά την πρώτη φάση, η οποία διαρκεί δύο εβδομάδες, αναρτώνται στο διαδικτυακό τόπο κείμενο διαβούλευσης στο οποίο αναφέρονται ο στόχος, το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, οι εναλλακτικές επιλογές, τα κόστη, τα οφέλη και οι διακινδυνεύσεις της προτεινόμενης ρύθμισης.

Εν συνέχεια και κατά τη δεύτερη φάση της διαβούλευσης γίνεται η ανάρτηση στον ίδιο διαδικτυακό τόπο το προσχέδιο των διατάξεων του προτεινόμενου νομοσχεδίου, στο οποίο παρέχεται η δυνατότητα στους συμμετέχοντες για κατά άρθρο σχολιασμό. Η δεύτερη φάση της διαδικασίας ορίζεται ότι πρέπει να διαρκεί τουλάχιστον τρεις (3) εβδομάδες.

Στην πέμπτη (5) παράγραφο του άρθρου αναφέρεται η δυνατότητα επιμήκυνσης ή σύμπτυξης του χρόνου διαβούλευσης από το επισπεύδον Υπουργείο, για επαρκώς τεκμηριωμένους λόγους, οι οποίοι και θα πρέπει να αναφέρονται επιπλέον και στην έκθεση διαβούλευσης που συνοδεύει την κατάθεση της ρύθμισης στη Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης.

Τα αποτελέσματα, οι προτάσεις και τα σχόλια της δια-

δικασίας διαβούλευσης παρουσιάζονται ομαδοποιημένα στη συνοδευτική έκθεση διαβούλευσης των ρυθμίσεων. Την έκθεση αυτή έχει την υποχρέωση και την αρμοδιότητα να τη συντάσσει η μονάδα καλής νομοθέτησης του επισπεύδοντος Υπουργείου. Πέρα από την ομαδοποιημένη παρουσίαση των σχολίων και των προτάσεων που κατατέθηκαν κατά τη φάση της διαβούλευσης της ρύθμισης, στην έκθεση ο φορέας οφείλει να τεκμηριώνει τους λόγους ενσωμάτωσης ή απόρριψης αυτών, στο κείμενο των τελικών διατάξεων του νόμου. Η έκθεση διαβούλευσης αναρτάται στο διαδικτυακό τόπο της οικείας διαβούλευσης και αποστέλλεται με ηλεκτρονική μορφή στο σύνολο των συμμετεχόντων.

Άρθρο 7 Ανάλυση Συνεπειών Ρυθμίσεων

Στο άρθρο έξι αναπτύσσεται ο τρόπος εφαρμογής της Ανάλυσης συνεπειών ρυθμίσεων, και συγκεκριμένα:

α. Κάθε σχέδιο νόμου, προσθήκη ή τροπολογία συνοδεύεται από έκθεση στην οποία περιλαμβάνεται ανάλυση συνεπειών ρυθμίσεων. Η έκθεση υποβάλλεται μαζί με το σχέδιο των διατάξεων στην Κεντρική Μονάδα Καλής Νομοθέτησης. Το Υπουργείο που προωθεί τη ρύθμιση κρίνει κατά πόσο αυτή είναι μείζονος σημασίας σύμφωνα με τα κριτήρια που αναφέρονται στην παρούσα αιτιολογική έκθεση, στο άρθρο 1. Σε κάθε περίπτωση, η Μονάδα Καλής Νομοθέτησης της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης μπορεί να ζητήσει να γίνει ανάλυση συνεπειών ρυθμίσεων εφόσον κρίνει ότι μία ρύθμιση είναι μείζονος σημασίας.

β. Η Κεντρική Μονάδα Καλής Νομοθέτησης γνωμοδοτεί επ' αυτής και συνεργάζεται με την Μονάδα Καλής Νομοθέτησης του αρμόδιου Υπουργείου για την βελτίωση της ποιότητας της ανάλυσης συνεπειών ρυθμίσεων ώστε η ρύθμιση να πληροί τις αρχές καλής νομοθέτησης.

γ. Η σύμφωνη γνώμη της Κεντρικής Μονάδας Καλής Νομοθέτησης αποτελεί προϋπόθεση για την κατάθεση της ρύθμισης στη Βουλή.

Η Ανάλυση Συνεπειών Ρυθμίσεων συγκροτεί ένα ευρύτερο πλαίσιο αξιολόγησης από εκείνο της ανάλυσης κόστους-οφέλους και σε αυτή υπολογίζονται οι συνέπειες σε περισσότερο κοινωνικά υπο-συστήματα και όχι μόνον στο οικονομικό.

Κεντρικές έννοιες για την αξιολόγηση των άμεσων και έμμεσων συνεπειών των ρυθμίσεων είναι η διακινδύνευση που αναλαμβάνεται με τη ρύθμιση, το όφελος και το κόστος που συνεπάγεται η ρύθμιση.

Η εκτίμηση της διακινδύνευσης γίνεται, συνήθως, ως προς το περιβάλλον, τους καταναλωτές, την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων. Σε σχέση με τους τομείς αυτούς γίνεται πάντα μία, έστω και απλή, εκτίμηση της διακινδύνευσης. Ως πεδία πολιτικής στα οποία εκτιμάται ο κίνδυνος, αναφέρονται η προστασία του καταναλωτή, τα πνευματικά δικαιώματα και το ηλεκτρονικό εμπόριο. Η εκτίμηση του κινδύνου περιλαμβάνει την καταγραφή των ιδιαίτερων συνθηκών που μπορούν να επιτρέψουν την εκδήλωσή του και την πρόβλεψη της έντασης/συχρότητάς του καθώς και της βλάβης που μπορεί να προκαλέσει.

Όσον αφορά το όφελος, αυτό εκτιμάται, κάθε φορά, σε πέντε (5) διαφορετικά στάδια:

- Το πρώτο αφορά τον προσδιορισμό των ομάδων που επωφελοούνται από τη ρύθμιση.

- Το δεύτερο στάδιο ανάλυσης συνίσταται στην εξειδίκευση του οφέλους για κάθε κοινωνικό αγαθό ξεχωριστά.

- Στο τρίτο στάδιο, το όφελος αξιολογείται ανάλογα με τον τύπο της επιχείρησης ή της κοινωνικής οργάνωσης. Στη φάση αυτή προσδιορίζεται ο αριθμός των επιχειρήσεων ή των οργανώσεων που θα επωφεληθούν καθώς και των επαγγελματιών τα οποία θα επηρεαστούν.

- Στο τέταρτο στάδιο γίνεται ο προσδιορισμός του εμμέσου οφέλους που μπορεί να προκύψει από την ρύθμιση.

- Η ποσοτικοποίηση και αξιολόγηση του οφέλους από την κανονιστική ρύθμιση αποτελεί το πέμπτο στάδιο ανάλυσης.

Η μέτρηση και αξιολόγηση του κόστους γίνεται μέσα από τον προσδιορισμό της ταυτότητας εκείνου/ων που αναλαμβάνουν το κόστος της ρύθμισης (είδος και μέγεθος της επιχείρησης ή της κοινωνικής και επαγγελματικής ομάδας, κ.λπ.), τη συγκεκριμενοποίηση του κόστους ανά κοινωνική ή επαγγελματική κατηγορία και την ποσοτικοποίησή του. Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στην εκτίμηση του κόστους της ρύθμισης στην απασχόληση και στο έμμεσο κόστος με το οποίο μπορεί να επιβαρύνονται κοινωνικές ομάδες και επαγγελματικές κατηγορίες.

Εκτιμάται, επίσης, το άμεσο και έμμεσο κόστος στη λειτουργία των επιχειρήσεων και, ιδιαίτερα, οι επαχθείς συνέπειες για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ενώ δίδεται ιδιαίτερη προσοχή στην αποφυγή ανισοτήτων σε βάρος κατηγοριών πληθυσμού με περιορισμένες οικονομικές δυνατότητες.

Άρθρο 8 Αιτιολογική Έκθεση

Στο άρθρο αυτό αναφέρεται ότι κάθε σχέδιο νόμου, προσθήκη ή τροπολογία, συνοδεύεται κατά την κατάθεσή της στη Βουλή από αιτιολογική έκθεση, η οποία επεξηγεί αναλυτικά τους στόχους της ρύθμισης και τεκμηριώνει την τήρηση των αρχών καλής νομοθέτησης του άρθρου 2.

Άρθρο 9 Αξιολόγηση αποτελεσμάτων εφαρμογής

Η παρακολούθηση της εφαρμογής και η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των ρυθμίσεων που βρίσκονται ήδη σε ισχύ αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της πολιτικής της καλής νομοθέτησης. Το άρθρο εννέα του παρόντος ορίζει ότι μετά την πάροδο τριών ετών και πάντως πριν από την παρέλευση πενταετίας από τη θέση σε ισχύ των συγκεκριμένων ρυθμίσεων, διενεργείται νέα Ανάλυση Συνεπειών με βάση τα δεδομένα που έχουν ανακύψει από την εφαρμογή της. Με αυτήν αποτιμώνται αφ' ενός το κόστος που απαίτησε η εφαρμογή των ρυθμίσεων και οι τυχόν αρνητικές επιπτώσεις ή παρεπόμενες συνέπειές τους και αφ' ετέρου το όφελος και τα εν γένει θετικά αποτελέσματα που προήλθαν απ' αυτές. Για τη σύνταξη της εκ των υστέρων Ανάλυσης Επιπτώσεων εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των προηγούμενων διατάξεων.

Η εκ των υστέρων ανάλυση επιπτώσεων διενεργείται από την Μονάδα Καλής Νομοθέτησης του οικείου Υπουργείου η οποία σε συνεργασία με τις καθ' ύλην αρμό-

διες υπηρεσίες του Υπουργείου διατυπώνει προτάσεις τροποποίησης των διατάξεων του νόμου εάν και εφ' όσον απαιτείται.

Στο τέλος Νοεμβρίου κάθε έτους, κάθε Υπουργείο υποβάλλει στην Κεντρική Μονάδα Καλής Νομοθέτησης κατάλογο των ρυθμίσεων των οποίων οι συνέπειες θα αξιολογηθούν εκ των υστέρων κατά το επόμενο έτος και χρονοδιάγραμμα της αξιολόγησής τους.

Η εκ των υστέρων ανάλυση συνεπειών της ρύθμισης, η πρόταση της νέας ρύθμισης με την συμπερίληψη σε αυτήν των τροποποιούμενων διατάξεων, και η ανάλυση συνεπειών των νέων διατάξεων υποβάλλονται στην Κεντρική Μονάδα Καλής Νομοθέτησης σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος.

Άρθρο 10 Απλούστευση

1. Με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου οριοθετούνται και εξειδικεύονται το πεδίο εφαρμογής και οι στόχοι της απλούστευσης. Η διοικητική και ρυθμιστική απλούστευση αποτελεί ένα από τα βασικά μέσα προώθησης της ενσωμάτωσης της κανονιστικής διακυβέρνησης στη λειτουργία των δημοσίων υπηρεσιών και τη νομοθετική παραγωγή.

Η απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών ορίζεται ως αναπόσπαστο μέρος της ρυθμιστικής διακυβέρνησης και η εφαρμογή της αποτελεί υποχρέωση των Υπουργείων. Ειδικότερα, σύμφωνα με τους εξειδικευμένους στόχους των επιμέρους προγραμμάτων και δράσεων ρυθμιστικής διακυβέρνησης και στα πλαίσια του παρόντος άρθρου, η πολιτική της απλούστευσης μπορεί να εφαρμοστεί μέσω των εξής δράσεων και μέσων:

- Εξυπηρέτηση από μοναδιαίο σημείο επαφής
- Μείωση διοικητικών επιβαρύνσεων
- Τη μείωση εμπλεκόμενων φορέων και ομαδοποίηση των ομοειδών καθηκόντων
- Μείωση απαιτούμενων δικαιολογητικών με κατάργηση ή αντικατάσταση με υπεύθυνη δήλωση ή αυτεπάγγελτη αναζήτηση τους
- Κατάργηση κατάθεσης δικαιολογητικών όταν αυτά έχουν κατατεθεί σε άλλη υπηρεσία
- Ενοποίηση εντύπων και εγγράφων
- Συντόμευση και καθορισμός αποκλειστικών προθεσμιών
- Έκδοση δικαιολογητικών για κάθε χρήση και με απεριορίστη διάρκεια
- Μείωση σημείων ελέγχου
- Ομαδοποίηση αδειών και εγκρίσεων
- Ηλεκτρονική επικοινωνία εμπλεκόμενων

2. Με τις διατάξεις της παρούσας παραγράφου οι μονάδες καλής νομοθέτησης είναι υπεύθυνες για την ενσωμάτωση και εφαρμογή των μέσων και των δράσεων της απλούστευσης σύμφωνα με τις αρχές της καλής νομοθέτησης και στα πλαίσια της εθνικής πολιτικής για τη ρυθμιστική διακυβέρνηση.

Άρθρο 11 Αναμόρφωση Δικαιού

Στο άρθρο αυτό ορίζεται ότι:

1. Η αναμόρφωση αποσκοπεί στον περιορισμό της πολυνομίας, την επικαιροποίηση και αποκάθαρση της υφι-

στάμενης νομοθεσίας, κατά τρόπο ώστε οι εναπομένοντες κανόνες να είναι ορθοί, λειτουργικοί και περισσότερο εύληπτοι και προσιτοί.

2. Στην αναμόρφωση περιλαμβάνεται, κατά περίπτωση, η απλοποίηση, κατάργηση παρωχημένων διατάξεων και ένταξη σε ενιαίο κείμενο των νόμων, κανονιστικών διαταγμάτων και αποφάσεων, καθώς και η μετά την ένταξη κατάργησή τους ως αυτοτελών διατάξεων.

Άρθρο 12 Κωδικοποίηση

1. Με το παρόν άρθρο ορίζεται η εφαρμογή της κωδικοποίησης ως εργαλείου πολιτικής της ρυθμιστικής διακυβέρνησης, καθώς και οι αρχές και οι στόχοι εφαρμογής της. Η κωδικοποίηση αποσκοπεί στη βελτίωση της ποιότητας της νομοθεσίας, μέσα από την αποκθάραση, τον περιορισμό της πολυνομίας και τη προώθηση του βαθμού ρυθμιστικής συμμόρφωσης.

Τα μέσα εφαρμογής της κωδικοποίησης, τα οποία και θεσμοθετούνται στα πλαίσια του παρόντος νόμου, συμπεριλαμβάνουν την απλοποίηση, αποκθάραση και ένταξη σε ενιαίο κείμενο των διάσπαρτων νόμων, κανονιστικών διαταγμάτων και αποφάσεων. Επιπρόσθετα και σύμφωνα με τις εξειδικευμένες ανάγκες εφαρμογής των αρχών της ρυθμιστικής διακυβέρνησης, οι αρμόδιες αρχές οφείλουν να προωθούν την κωδικοποίηση της νομοθεσίας μέσα από την κατά περίπτωση αναδιάρθρωση διατάξεων, την απαλοιφή διατάξεων που έχουν καταργηθεί ρητά ή σιωπηρά, των μεταβατικών διατάξεων που δεν έχουν πεδίο εφαρμογής, την προσαρμογή των διατάξεων καθορισμού των αρμοδιοτήτων των διοικητικών και άλλων οργάνων.

Τα μέσα και τα εργαλεία ενσωμάτωσης της κωδικοποίησης θα πρέπει να εξυπηρετούν το βασικό στόχο της βελτίωσης της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της νομοθεσίας και η εφαρμογή τους να διέπεται από τις αρχές της καλής νομοθέτησης.

2. Οι μονάδες καλής νομοθέτησης του αρμόδιου Υπουργείου είναι υπεύθυνες για τον ορισμό του πεδίου εφαρμογής της κωδικοποίησης και τη συλλογή και ταξινόμηση της ρυθμιστικής ύλης. Επιπλέον οι συγκεκριμένες μονάδες είναι αρμόδιες για τη σύνταξη του κώδικα του σχεδίου κώδικα της προτεινόμενης ρύθμισης, της έκθεσης ανάλυσης συνεπειών ρυθμίσεων και της έκθεσης διαβούλευσης, τις οποίες και καταθέτουν στην Κεντρική μονάδα καλής νομοθέτησης της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης, στο πλαίσιο υλοποίησης του ρυθμιστικού προγραμματισμού.

Άρθρο 13 Ενσωμάτωση του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με τις διατάξεις του παρόντος η ενσωμάτωση του κοινοτικού δικαίου, εντάσσεται στην πολιτική της ρυθμιστικής διακυβέρνησης. Η ενσωμάτωση του κοινοτικού δικαίου στην εθνική έννομη τάξη γίνεται σύμφωνα με τα κριτήρια και τις αρχές της καλής νομοθέτησης και των νομοτεχνικών κανόνων, όπως αυτά ορίζονται στα άρθρα 4 και 5 του παρόντος νόμου.

Κατά την ενσωμάτωση των ρυθμίσεων κοινοτικού δικαίου ο νομοθέτης οφείλει να μεριμνά για την έγκυρη εναρμόνιση και για την αποφυγή ασαφειών και νομοτεχνικών ελλείψεων, καθώς και την αποφυγή προσθήκης δια-

τάξεων άσχετων και γραφειοκρατικών ως προς την επίτευξη των στόχων της ρύθμισης.

Οι μονάδες καλής νομοθέτησης των Υπουργείων είναι αρμόδιες και οφείλουν κατά την ενσωμάτωση ρυθμίσεων του Κοινοτικού δικαίου να μεριμνούν για την αξιολόγηση των κανονιστικών τους επιπτώσεων, υπό τη μορφή έκθεσης επιπτώσεων ρυθμίσεων και την εναρμόνιση τους με τις αρχές και τους στόχους της καλής νομοθέτησης.

Άρθρο 14 Δομές καλής νομοθέτησης

Την αρμοδιότητα εφαρμογής, συντονισμού και εποπτείας της πολιτικής ρυθμιστικής διακυβέρνησης ασκούν οι μονάδες καλής νομοθέτησης, οι οποίες και θα συσταθούν για το σκοπό αυτό στη Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης και στα Υπουργεία. Οι μονάδες καλής νομοθέτησης αποτελούν τους βασικούς διοικητικούς φορείς σχεδιασμού και υλοποίησης των πολιτικής και των μέσων της ρυθμιστικής διακυβέρνησης και της καλής νομοθέτησης.

Τα ζητήματα τα οποία αφορούν τη στελέχωση, οργάνωση και λειτουργία της κεντρικής μονάδας καλής νομοθέτησης στη Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης, καθώς και των επιμέρους Υπουργικών μονάδων καλής νομοθέτησης, θα ρυθμιστούν με διάταγμα. Με το ίδιο διάταγμα θα συσταθούν οι αναγκαίες θέσεις τακτικού και ειδικού επιστημονικού προσωπικού και θα οριστούν οι ειδικότητες και τα απαιτούμενα προσόντα πλήρωσης των θέσεων στις μονάδες καλής νομοθέτησης.

Ζητήματα τα οποία αφορούν τη αναγκαιότητα συγχώνευσης και μεταφοράς αρμοδιοτήτων από συναφείς οργανικές μονάδες στις μονάδες καλής νομοθέτησης, θα οριστούν επίσης στα πλαίσια του συγκεκριμένου διατάγματος.

Άρθρο 15 Λειτουργία των γραφείων Καλής Νομοθέτησης και Νομοθετικής Πρωτοβουλίας

1. Με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου οριοθετείται και εξειδικεύεται ο ρόλος και οι αρμοδιότητες της κεντρικής μονάδας καλής νομοθέτησης στη Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης και των μονάδων καλής νομοθέτησης στα Υπουργεία. Η κεντρική μονάδα καλής νομοθέτησης συνεργάζεται με τις Υπουργικές μονάδες καλής νομοθέτησης για τον έλεγχο της ποιότητας των ρυθμίσεων και την εφαρμογή των αρχών και των μέσων της ρυθμιστικής διακυβέρνησης.

2. Η κεντρική μονάδα καλής νομοθέτησης ασκεί την εποπτεία, το συντονισμό και παρέχει υποστήριξη στη λειτουργία των μονάδων καλής νομοθέτησης στα Υπουργεία. Ειδικότερα, συντάσσει την έκθεση ανάλυσης των συνεπειών των ρυθμίσεων για ρυθμίσεις που προέρχονται από προτάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου ή του Πρωθυπουργού, παρέχει κατευθύνσεις και υποστηρίζει τις μονάδες καλής νομοθέτησης για την πληρότητα των αναλύσεων συνεπειών ρυθμίσεων που διενεργούν. Επιπρόσθετα και σε συνεργασία με τις μονάδες καλής νομοθέτησης και τις αρμόδιες υπηρεσίες των Υπουργείων αξιολογεί τις επιπτώσεις των ρυθμίσεων οι οποίες προέρχονται από διεθνείς συμβάσεις και την ενσωμάτωση στο εθνικό δίκαιο της Ευρωπαϊκής νομοθεσίας.

Στις αρμοδιότητες της Κεντρικής μονάδας καλής νο-

μοθέτησης συμπεριλαμβάνονται επίσης η οργάνωση και ο συντονισμός προγραμμάτων και δράσεων απλούστευσης της ισχύουσας νομοθεσίας και αναπομπής των ρυθμίσεων που δεν συμβαδίζουν με τις αρχές και τα κριτήρια της καλής νομοθέτησης. Ιδιαίτερα σημαντικός είναι ο ρόλος της και στη δημοσιοποίηση και ενημέρωση του Υπουργικού Συμβουλίου και του Κοινοβουλίου αναφορικά με την εξέλιξη και τα αποτελέσματα των πρωτοβουλιών ρυθμιστικής διακυβέρνησης, τα οποία και υποβάλλονται σε ετήσιες εκθέσεις.

3. Οι μονάδες καλής νομοθέτησης των Υπουργείων αποτελούν το κατεξοχήν αρμόδιο όργανο ενσωμάτωσης και εφαρμογής των πολιτικών και των προγραμμάτων προώθησης της ρυθμιστικής διακυβέρνησης σε Υπουργικό και διοικητικό επίπεδο. Ασκούν και συντονίζουν το σχεδιασμό των νομοθετικών και κανονιστικών ρυθμίσεων και αξιολογούν – διασφαλίζουν την ποιότητα αυτών και την εναρμόνιση τους με τις αρχές της ρυθμιστικής διακυβέρνησης.

Παράλληλα παρέχουν τεχνογνωσία και υποστήριξη στις υπηρεσίες που αναλαμβάνουν την εκπόνηση ή απλούστευση ρυθμίσεων και συντάσσουν σε συνεργασία μαζί τους, την απαιτούμενη έκθεση ανάλυσης ρυθμιστικών συνεπειών. Σημαντική επίσης αρμοδιότητα τους αποτελεί η διενέργεια του κοινωνικού διαλόγου και των διαβουλεύσεων στα πλαίσια της πολιτικής της ρυθμιστικής διακυβέρνησης και σε συνεργασία με την Κεντρική Μονάδα Καλής Νομοθέτησης στη Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης.

4. Για την αποτελεσματική στελέχωση, σύμφωνα και με τις ανάγκες της πολιτικής της ρυθμιστικής διακυβέρνησης, των μονάδων καλής νομοθέτησης, με προεδρικό διάταγμα που εισηγείται ο Υπουργός Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, συστήνεται διυπουργικός κλάδος καλής νομοθέτησης. Στο συγκεκριμένο προεδρικό διάταγμα ορίζονται επίσης τα κριτήρια ένταξης των υπαλλήλων στο νέο κλάδο, καθώς και οι όποιες απαιτούμενες συγχωνεύσεις οργανικών μονάδων των Υπουργείων, οι οποίες επιτελούν όμοιο ή παρεμφερές έργο.

Άρθρο 16

Νομοπαρασκευαστικές Επιτροπές

Με το παρόν άρθρο λαμβάνεται μέριμνα ώστε να μετέχει τουλάχιστον ένα στέλεχος του γραφείου νομοθετικής πρωτοβουλίας στην κάθε νομοπαρασκευαστική επιτροπή που συγκροτείται στα Υπουργεία. Με τον τρόπο αυτό επιδιώκεται η ενεργής και βιώσιμη συμμετοχή και παρακολούθηση του νομοπαρασκευαστικού έργου από τις μονάδες νομοθετικής πρωτοβουλίας. Σε περίπτωση που σχέδιο νόμου διαλαμβάνει αρμοδιότητες περισσοτέρων Υπουργείων συνιστάται η συμμετοχή στην αντίστοιχη νομοπαρασκευαστική επιτροπή στελεχών από τις μονάδες νομοθετικής πρωτοβουλίας των οικείων Υπουργείων. Στις νομοπαρασκευαστικές επιτροπές συμμετέχουν επίσης, επιστήμονες εγνωσμένου κύρους και εμπειρίας, με ειδικότητα αντίστοιχη του αντικειμένου της νομοθετικής ρύθμισης, ιδίως οικονομολόγοι και κοινωνιολόγοι. Η επισήμανση της συμμετοχής οικονομολόγων και κοινωνιολόγων έχει σκοπό να τονίσει την ανάγκη εκτίμησης των συνεπειών των σχεδιαζόμενων ρυθμίσεων στην κοινωνία και την οικονομία.

Άρθρο 17

Επιτροπές Καλής Νομοθέτησης

Το έργο και οι αρμοδιότητες των δύο επιτροπών που συστήνονται με το παρόν άρθρο περιγράφονται στα άρθρα που ακολουθούν. Η έκθεση που υποβάλλεται ετησίως από τον Γενικό Γραμματέα της Κυβέρνησης σχετικά με το έργο των επιτροπών έχει ως σκοπό την αξιολόγηση του έργου τους και την τυχόν αναθεώρηση των αρμοδιοτήτων τους και του τρόπου εργασίας τους.

Άρθρο 18

Επιτροπή Αναμόρφωσης του δικαίου (ΕΠ.Α.Δ)

Στο άρθρο αυτό ορίζεται η σύσταση και η λειτουργία της Επιτροπής Αναμόρφωσης Δικαίου (ΕΠΑΔ). Η Επιτροπή Αναμόρφωσης του Δικαίου αποτελείται από επτά (7) μέλη, περιλαμβανομένου του προέδρου της, με τριετή θητεία, η οποία μπορεί να ανανεώνεται. Πρόεδρος και μέλη της Επιτροπής δύνανται να ορίζονται, με απόφαση του Πρωθυπουργού, εν ενεργεία ή μη δικαστικοί λειτουργοί, Νομικοί Σύμβουλοι και Πάρεδροι του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, μέλη του Διδακτικού Επιστημονικού Προσωπικού των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων με συναφή εξειδίκευση και νομικοί εγνωσμένου κύρους.

Η Επιτροπή Αναμόρφωσης του Δικαίου έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α. Τη διατύπωση των κριτηρίων σύμφωνα με τα οποία προκρίνεται, κατά περίπτωση, η αναμόρφωση της νομοθεσίας αντί της απλής κωδικοποίησης των ισχυουσών διατάξεων.

β. Την υποβολή προτάσεων προς τον Πρωθυπουργό, διά του Γενικού Γραμματέα της Κυβέρνησης, και τον καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργό για συγκεκριμένα νομικά πεδία στα οποία κρίνεται απαραίτητη η αναμόρφωση της νομοθεσίας, μαζί με το προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα υλοποίησής τους.

γ. Τη σύνταξη και υποβολή προς τον Πρωθυπουργό και τον Γενικό Γραμματέα της Κυβέρνησης, μέσα στο πρώτο δεκαπενθήμερο κάθε ημερολογιακού έτους, έκθεσης, η οποία δημοσιεύεται στο διαδίκτυο σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3861/2010 (Α' 112) και περιλαμβάνει αποτίμηση για την κατάσταση της υφιστάμενης νομοθεσίας σε σχέση προς το πρόβλημα της πολυνομίας, τις προτάσεις αναμόρφωσης που έχουν υποβληθεί, καθώς και προτάσεις περαιτέρω αναμόρφωσης της υφιστάμενης νομοθεσίας. Με ευθύνη του Γενικού Γραμματέα της Κυβέρνησης, η έκθεση της Επιτροπής διαβιβάζεται προς τα λοιπά μέλη της Κυβέρνησης, τον Πρόεδρο της Βουλής και τους Προέδρους των ανωτάτων δικαστηρίων.

3. Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, η Επιτροπή Αναμόρφωσης του Δικαίου επιδιώκει τη συνεργασία και τη διατύπωση απόψεων εκ μέρους του νομικού κόσμου, επιστημονικών και επαγγελματικών φορέων και άλλων τυχόν εμπειρογνομόνων και δύνανται, για την υποβληθείσα του έργου της, να θέτει σε δημόσια διαβούλευση μέσω του διαδικτύου, προτάσεις και ερωτήματα σχετικά με την αναμόρφωση πεδίων του δικαίου. Για την εκτέλεση του έργου της, η Επιτροπή λαμβάνει, ιδίως, υπόψη:

α. τη διεθνή εμπειρία και τυχόν συναφείς και πρόσφορες νομοθετικές πρακτικές των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

β. τις ετήσιες και ειδικές εκθέσεις των ανεξαρτήτων

αρχών, οι οποίες κοινοποιούνται σε αυτή με επιμέλεια των εν λόγω αρχών, καθώς και

γ. τυχόν σχετικές εισηγήσεις των αρμοδίων οργάνων των ενώσεων δικαστικών και εισαγγελικών λειτουργιών, των δικηγορικών και συμβολαιογραφικών συλλόγων της Χώρας και των νομικών τμημάτων των ημεδαπών Α.Ε.Ι.

4. Η Επιτροπή μεριμνά, επίσης, για την αξιοποίηση προτάσεων των πολιτών που αφορούν στον εντοπισμό και την απόλειψη συγκεκριμένων ασαφειών και κακοτεχνιών του υφιστάμενου νομικού πλαισίου.

Ο ρόλος της ΕΠΑΔ είναι αυτός μιας δεξαμενής σκέψης σχετικά με τους τρόπους και τα μέσα που μπορούν να τεθούν σε εφαρμογή για την απλούστευση του ρυθμιστικού περιβάλλοντος.

Άρθρο 19

Κεντρική Επιτροπή Κωδικοποίησης και Ηλεκτρονικής Νομοθέτησης (Κ.Ε.Κ.Η.Ν)

Στο άρθρο αυτό ορίζεται η σύσταση και η λειτουργία της Κεντρικής Επιτροπής Κωδικοποίησης και Ηλεκτρονικής Νομοθέτησης.

Η ΚΕΚΗΝ αποτελείται από επτά (7) μέλη, περιλαμβανομένου του προέδρου της, με τριετή θητεία, η οποία μπορεί να ανανεώνεται. Πρόεδρος και μέλη της ΚΕΚΗΝ δύνανται να ορίζονται, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Κυβέρνησης, εν ενεργεία ή μη δικαστικοί λειτουργοί, Νομικοί Σύμβουλοι και Πάρεδροι του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, μέλη του Διδακτικού Επιστημονικού Προσωπικού των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων με συναφή εξειδίκευση, καθώς και νομικοί και επιστήμονες πληροφορικής εγνωσμένου κύρους.

Η ΚΕΚΗΝ έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α. Τη διατύπωση των νομοτεχνικών κανόνων για τη σύνταξη κωδίκων και, ιδίως, τη διαίρεση και ταξινόμηση της ύλης, τον τρόπο αρίθμησης των άρθρων, παραγράφων και εδαφίων, τον τρόπο παραπομπής στις διατάξεις που κωδικοποιούνται ή αναμορφώνονται, τον τρόπο αναγραφής τίτλων στα άρθρα και στα επί μέρους κεφάλαια των Κωδίκων και τη γλωσσική διατύπωσή τους.

β. Σε συνεργασία με τον Υπουργό Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, τη διαμόρφωση και εισήγηση στους καθ' ύλην αρμόδιους υπουργούς προδιαγραφών πληροφοριακών υποδομών που υποστηρίζουν τη διαδικασία Ταξινόμησης, Κωδικοποίησης και Ηλεκτρονικής Νομοθέτησης.

γ. Την εισήγηση προς τον Γενικό Γραμματέα της Κυβέρνησης και τον καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργό αναφορικά με τα νομικά πεδία τα οποία πρέπει να κωδικοποιηθούν, καθώς και με τις συγκεκριμένες νομοθετικές αλλαγές που είναι απαραίτητες για τη βελτίωση της νομοπαρασκευαστικής και κωδικοποιητικής λειτουργίας, λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων και προτάσεων αναμόρφωσης της νομοθεσίας που τυχόν έχουν διατυπωθεί εκ μέρους της Επιτροπής Αναμόρφωσης του Δικαίου και της απαραίτητης χρονικής διάρκειας υλοποίησής τους.

δ. Την εννημέρωση της Επιτροπής Αναμόρφωσης Δικαίου για ζητήματα της αρμοδιότητάς της, τα οποία είναι δυνατόν να εντοπίζονται κατά την κωδικοποίηση και αφορούν, ιδίως, σε επικαλυπτόμενες, αντιφατικές ή παρωχημένες διατάξεις.

ε. Το συντονισμό, αξιολόγηση και έγκριση του έργου της κωδικοποίησης που πραγματοποιείται από επιτροπές κωδικοποίησης των Υπουργείων, καθώς και από φυσικά ή

νομικά πρόσωπα σύμφωνα με το άρθρο 19 παρ. 2 του παρόντος και τη διαβίβαση των τελικών σχεδίων προς τον Γενικό Γραμματέα της Κυβέρνησης και τον καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργό.

στ. Την αξιολόγηση των επιμέρους εργασιών κωδικοποίησης που διενεργούνται από ειδικές επιτροπές, οι οποίες έχουν συσταθεί πριν την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, και την υποβολή πρότασης προς τον αρμόδιο Υπουργό σύμφωνα με το άρθρο 20 παρ. 2 εδάφιο τρίτο.

ζ. Τη σύνταξη και υποβολή προς τον Πρωθυπουργό και τον Γενικό Γραμματέα της Κυβέρνησης, εντός του πρώτου δεκαπενθημέρου κάθε ημερολογιακού έτους, έκθεσης η οποία δημοσιεύεται στο διαδίκτυο σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3861/2010 (Α' 112) και περιλαμβάνει αποτίμηση της προόδου των δράσεων κωδικοποίησης που έχουν αναληφθεί, της κατάστασης των σχετικών πληροφοριακών υποδομών, καθώς και περαιτέρω προτάσεις κωδικοποίησης της υφιστάμενης νομοθεσίας και επέκτασης ή βελτίωσης των σχετικών πληροφοριακών υποδομών. Με ευθύνη του Γενικού Γραμματέα της Κυβέρνησης, η έκθεση της ΚΕΚΗΝ διαβιβάζεται στα λοιπά μέλη της Κυβέρνησης, στον Πρόεδρο της Βουλής και τους Προέδρους των ανωτάτων δικαστηρίων.

Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, η ΚΕΚΗΝ επιδιώκει τη συνεργασία και τη διατύπωση απόψεων εκ μέρους του νομικού κόσμου, επιστημονικών και επαγγελματικών φορέων και άλλων τυχόν εμπειρογνομόνων. Η ΚΕΚΗΝ δύνανται, επίσης, για την υποβοήθηση του έργου της, να θέτει σε δημόσια διαβούλευση μέσω του διαδικτύου σχέδια και προτάσεις κωδικοποίησης της υφιστάμενης νομοθεσίας και ανασχεδιασμού των σχετικών πληροφοριακών υποδομών και να καλεί σε ακρόαση δημοσίους λειτουργούς, υπαλλήλους και εμπειρογνώμονες.

Η ΚΕΚΗΝ, όπως και η Επιτροπή Αναμόρφωσης του Άρθρου 17, εξυπηρετούνται γραμματειακά από τη Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης.

Άρθρο 20

Διαδικασία Κωδικοποίησης της Νομοθεσίας

Σκοπός του παρόντος άρθρου είναι ο προσδιορισμός των ρόλων κάθε εμπλεκόμενου στη διαδικασία κωδικοποίησης.

Ο Γενικός Γραμματέας της Κυβέρνησης μπορεί να εισηγείται στον καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργό την εκτέλεση έργων κωδικοποίησης σύμφωνα με την ισχύουσα Ευρωπαϊκή και εθνική νομοθεσία. Εφόσον οι εργασίες κωδικοποίησης ανατίθενται σε εξωτερικό ανάδοχο ακολουθούνται προβλεπόμενες διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων όπως ισχύουν.

Τα προσχέδια κωδίκων των ως άνω αναφερόμενων έργων, υποβάλλονται στην ΚΕΚΗΝ, η οποία γνωμοδοτεί επ' αυτών και, μετά από σχετική επεξεργασία, τα υποβάλλει ως σχέδια Κωδίκων προς τον Γενικό Γραμματέα της Κυβέρνησης και τον καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργό. Σημειώνεται ότι η ΚΕΚΗΝ δεν συντάσσει τα σχέδια κωδίκων αλλά αξιολογεί τα υποβαλλόμενα από τα καθ' ύλην αρμόδια Υπουργεία σχέδια ως προς την ποιότητά τους, την πληρότητά τους και την τήρηση των αρχών της καλής νομοθέτησης.

Το περιεχόμενο των Κωδίκων κυρώνεται καταρχήν με τη διαδικασία του άρθρου 76 παρ. 6 του Συντάγματος, πλην του μέρους με το οποίο τυχόν καταργούνται ή τρο-

ποποιούνται ισχύουσες διατάξεις νόμου, για το οποίο πρέπει να προηγηθεί η συνήθης κοινοβουλευτική διαδικασία. Η κωδικοποίηση αμιγώς κανονιστικών διατάξεων γίνεται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των κατά περίπτωση αρμοδίων Υπουργών.

Άρθρο 21

Εργασίες Κωδικοποίησης από Ειδικές Επιτροπές

1. Από τη θέση σε ισχύ του παρόντος νόμου επιτρέπεται η σύσταση νέων επιτροπών κωδικοποίησης στα Υπουργεία μόνον σε εξαιρετικές περιπτώσεις, με αιτιολογημένη απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Κυβέρνησης, ύστερα από πρόταση του καθ' ύλη αρμόδιου Υπουργού και γνώμη της ΚΕΚΗΝ.

Σκοπός του άρθρου αυτού είναι η διασφάλιση της συνέχειας των εν εξελίξει κωδικοποιήσεων, με την τήρηση των αρχών καλής νομοθέτησης. Προς το σκοπό αυτό μέσα σε ένα (1) μήνα από τη θέση σε ισχύ του παρόντος νόμου αποστέλλεται στην ΚΕΚΗΝ, με ευθύνη του καθ' ύλη αρμόδιου Υπουργού, φάκελος από τον οποίο προκύπτει η πρόοδος των εργασιών τυχόν ειδικών επιτροπών κωδικοποίησης που είχαν συσταθεί εντός των Υπουργείων, είτε είχαν ανατεθεί σε αναδόχους, για την κωδικοποίηση επιμέρους τομέων νομοθεσίας. Στον φάκελο περιλαμβάνεται συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα για την προβλεπόμενη περάτωση του έργου. Μετά από πρόταση της ΚΕΚΗΝ, ο αρμόδιος Υπουργός αποφασίζει για την, κατά περίπτωση, συνέχιση της εν εξελίξει κωδικοποίησης σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος.

2. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού δεν εφαρμόζονται στις επιτροπές κωδικοποίησης του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Άρθρο 22

Εξουσιοδοτικές Διατάξεις

Το άρθρο αυτό σκοπεύει, πέρα από τις εξουσιοδοτικές διατάξεις που διατυπώνονται σε αυτό, να αποτελέσει υπόδειγμα άρθρου στο οποίο συγκεντρώνονται όλες οι εξουσιοδοτικές διατάξεις σχεδίου νόμου.

Στην πρώτη παράγραφο δίνεται εξουσιοδότηση για την έκδοση διατάγματος με το οποίο θα ρυθμίζονται τα θέματα οργάνωσης και λειτουργίας της Μονάδας Καλής Νομοθέτησης.

Το διάταγμα εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Πρωθυπουργού, μέσα σε έξι (6) μήνες από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, ρυθμίζονται τα θέματα που αναφέρονται στην οργάνωση, στελέχωση και λειτουργία του Γραφείου Καλής Νομοθέτησης, συνιστώνται οι αναγκαίες για την επιτέλεση του έργου του θέσεις επιστημονικού προσωπικού και ορίζονται οι ειδικότητες και τα απαιτούμενα προσόντα του.

Με το ίδιο διάταγμα μπορεί να συγχωνεύονται σε αυτήν οργανικές μονάδες που επιτελούν όμοιο ή παρεμφερές έργο ή να μεταφέρονται σε αυτήν συναφείς με το έργο της αρμοδιότητες άλλων οργανικών μονάδων.

Με διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, μέσα σε οκτώ (8) μήνες από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, ρυθμίζονται τα θέματα τα σχετικά με την οργάνωση, στελέχωση και λειτουργία των Γραφείων Νομοθετικής Πρωτοβουλίας σε κάθε Υπουργείο.

Με το ίδιο διάταγμα μπορεί να συγχωνεύονται σε αυτήν οργανικές μονάδες που επιτελούν όμοιο ή παρεμφερές έργο ή να μεταφέρονται σε αυτήν συναφείς με το έργο της αρμοδιότητες άλλων οργανικών μονάδων.

Στην τρίτη παράγραφο λαμβάνεται μέριμνα για την σύσταση του διυπουργικού κλάδου καλής νομοθέτησης. Η ύπαρξη του διυπουργικού κλάδου στοχεύει στην διευκόλυνση της κινητικότητας των στελεχών της δημόσιας διοίκησης με γνώση και εμπειρία στην εφαρμογή των αρχών καλής νομοθέτησης, τόσο μεταξύ των υπουργείων όσο και μεταξύ των υπουργείων και της κεντρικής μονάδας καλής νομοθέτησης. Η κινητικότητα των στελεχών έχει στόχο να διασφαλίσει την ανταλλαγή καλών πρακτικών μεταξύ των υπουργείων καθώς και τη θεμελίωση διαύλων επικοινωνίας τόσο μεταξύ τους όσο και με την κεντρική μονάδα της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης.

Με διάταγμα που εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης συνιστάται διυπουργικός κλάδος καλής νομοθέτησης και ορίζονται τα κριτήρια βάσει των οποίων εντάσσονται υπάλληλοι στον κλάδο αυτό. Στον κλάδο καλής νομοθέτησης μετατάσσονται, κατόπιν αιτήσεώς τους και εφόσον πληρούν τα κριτήρια, οι υπηρετούντες στα Γραφεία Νομοθετικής Πρωτοβουλίας σύμφωνα με τις διαδικασίες του άρθρου 71 του Ν. 3528/2007. Ο κλάδος καλής νομοθέτησης υπάγεται στον Υπουργό Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

Στην έκδοση των ως άνω διαταγμάτων συμπράττει και ο Υπουργός Οικονομικών εφόσον προκαλούνται δαπάνες στον προϋπολογισμό.

Άρθρο 23

Μεταβατικές Διατάξεις

Με το παρόν άρθρο, ορίζονται οι απαιτήσεις και οι προϋποθέσεις για την προετοιμασία και αποτελεσματική λειτουργία των μονάδων καλής νομοθέτησης στα Υπουργεία και της κεντρικής μονάδας καλής νομοθέτησης στη Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης. Έως την έναρξη λειτουργίας των Μονάδων Νομοθετικής Πρωτοβουλίας στα Υπουργεία, οι καθ' ύλην αρμόδιες υπηρεσίες των Υπουργείων οφείλουν, κατά τον σχεδιασμό και την εκπόνηση νομοθετικών και κανονιστικών ρυθμίσεων, να τηρούν τις αρχές καλής νομοθέτησης.

Μετά την έκδοση των διαταγμάτων για τα οποία παρέχεται εξουσιοδότηση στον παρόντα νόμο, προωθούνται κατά προτεραιότητα οι διαδικασίες, ώστε η στελέχωση των Υπηρεσιών να έχει συντελεστεί μέσα σε τέσσερις (4) μήνες από την έκδοση των διαταγμάτων.

Η εφαρμογή των διατάξεων του νόμου για τη βελτίωση της ρυθμιστικής διακυβέρνησης αξιολογείται ανά τριετία και με βάση τα αποτελέσματα λαμβάνεται η πρωτοβουλία για τυχόν νομοθετική μεταβολή.

Ο τροποποιητικός νόμος του παραπάνω εδαφίου περιλαμβάνει την συνολική αναδιατύπωση των διατάξεων του νόμου για τη ρυθμιστική διακυβέρνηση.

Με ευθύνη των οικείων Υπουργών, εντοπίζονται υποχρεωτικά μέσα σε αποκλειστική προθεσμία εννέα (9) μηνών από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού και καταγράφονται οι προς κατάργηση ή παρωχημένες ή διατάξεις που έχουν περιέλθει σε αχρησία, ώστε να καθιστάται εφικτή η πρόσβαση στην ισχύουσα νομοθεσία.

Η λειτουργία της Κεντρικής Επιτροπής Κωδικοποίησης (ΚΕΚ) που συστήθηκε με το ν. 3133/2003 (Α' 85) συνεχίζεται ως την ημερομηνία που ορίζεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Κυβέρνησης, η οποία δεν μπορεί να παραταθεί πέραν του τριμήνου από τη συγκρότηση της ΚΕΚΗΝ. Από την ίδια ημερομηνία καταργείται και ο ν. 3133/2003. Εργασίες κωδικοποίησης διενεργούμενες από την ΚΕΚ, οι οποίες δεν έχουν περατωθεί κατά την ανωτέρω ημερομηνία, συνεχίζονται από την ΚΕΚΗΝ.

Άρθρο 24
Έναρξη ισχύος

1. Η ισχύς των διατάξεων του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

2. Κατ' εξαίρεση, η ισχύς των διατάξεων του άρθρου 3 παράγραφοι 1 και 2 αρχίζει την 1η Οκτωβρίου 2012.

Αθήνα, 30 Νοεμβρίου 2011

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ
ΚΑΙ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Ευάγ. Βενιζέλος

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ
ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗΣ
ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ
ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Δ. Ρέππας

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ,
ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Μ. Παπαϊωάννου

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

Ρυθμιστική Διακυβέρνηση: Αρχές, Διαδικασίες και Μέσα Καλής Νομοθέτησης

Άρθρο 1
Ορισμοί

1. Αντικείμενο του παρόντος νόμου είναι η βελτίωση της ρυθμιστικής διακυβέρνησης. Ως βελτίωση της ρυθμιστικής διακυβέρνησης νοείται η τήρηση των αρχών και η εφαρμογή των μέσων της καλής νομοθέτησης.

2. Για τους σκοπούς του παρόντος:

α. Ρύθμιση είναι κάθε νομοσχέδιο, προσθήκη ή τροπολογία και κάθε πράξη ή απόφαση, η οποία περιέχει γενικούς και απρόσωπους κανόνες δικαίου και είναι μείζονος σημασίας.

β. Καλή νομοθέτηση είναι η πολιτική και η διαμόρφωση αρχών και μέσων για τη βελτίωση της ποιότητας των ρυθμίσεων και των διαδικασιών παραγωγής τους.

γ. Ρυθμιστική διακυβέρνηση είναι η διαδικασία συντονισμού των δράσεων καλής νομοθέτησης, στις οποίες περιλαμβάνονται ο ρυθμιστικός προγραμματισμός και η τήρηση των αρχών αυτής κατά τη σύνταξη, θέσπιση και

εφαρμογή των ρυθμίσεων, καθώς και η λήψη μέτρων πολιτικής για την προώθησή τους.

δ. Ανάλυση συνεπειών ρυθμίσεων είναι η έκθεση, στην οποία αποτυπώνονται οι συνέπειες της ρύθμισης ως προς τη σχέση κόστους - οφέλους και τις πιθανές διακινδυνεύσεις, ιδίως στην οικονομία, την κοινωνία και το περιβάλλον.

ε. Διοικητικά βάρη είναι το κόστος που προκύπτει για τις επιχειρήσεις, τον τομέα του εθελοντισμού, τη δημόσια διοίκηση και τους πολίτες κατά τη συμμόρφωσή τους με τη νομική υποχρέωση να τηρούν στοιχεία και να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τη δράση τους ή την παραγωγή τους είτε στις δημόσιες αρχές είτε σε τρίτους, εφόσον οι πληροφορίες αυτές δεν θα συλλέγονταν εάν δεν υπήρχε η σχετική νομική υποχρέωση.

στ. Αναμόρφωση Δικαίου είναι η εκ νέου ρύθμιση ενός πεδίου σχέσεων και θεμάτων το οποίο έχει αποτελέσει αντικείμενο νομοθετικής ή και κανονιστικής παρέμβασης.

ζ. Γραφείο Καλής Νομοθέτησης είναι το Γραφείο Καλής Νομοθέτησης της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης.

η. Γραφείο Νομοθετικής Πρωτοβουλίας είναι το γραφείο που συστήνεται σε κάθε Υπουργείο, σύμφωνα με το άρθρο 14 του παρόντος και έχει τις αρμοδιότητες του άρθρου 15 παράγραφος 3.

Άρθρο 2
Αρχές της καλής νομοθέτησης

1. Η ποιότητα των ρυθμίσεων διασφαλίζεται με την τήρηση των αρχών καλής νομοθέτησης, όπως είναι ιδίως:

α. Η αναγκαιότητα.

β. Η αναλογικότητα (καταλληλότητα, εύλογη σχέση μέσου και σκοπού με υιοθέτηση του λιγότερο επαχθούς μέτρου).

γ. Η απλότητα και η σαφήνεια του περιεχομένου των ρυθμίσεων.

δ. Η αποφυγή αντιφατικών ρυθμίσεων.

ε. Η αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα με συνεκτίμηση των οικονομικών συνεπειών της ρύθμισης.

στ. Η διαφάνεια.

ζ. Η επικουρικότητα και λογοδοσία με τον προσδιορισμό των αρμόδιων οργάνων εφαρμογής των ρυθμίσεων.

η. Η ασφάλεια δικαίου.

θ. Η προσβασιμότητα στις ρυθμίσεις.

ι. Η δυνατότητα υποβολής προτάσεων σχετικών με τις ρυθμίσεις κατά το στάδιο της κατάρτισης και της αξιολόγησης της εφαρμογής τους (ανοιχτή διαδικασία).

2. Οι αρχές της καλής νομοθέτησης εφαρμόζονται:

α. κατά την κατάρτιση και αξιολόγηση νόμων και κανονιστικών πράξεων,

β. κατά την απλούστευση, με την τροποποίηση ή κατάργηση διατάξεων, την αναμόρφωση και την κωδικοποίηση, καθώς και κατά την ενσωμάτωση του κοινοτικού δικαίου.

Άρθρο 3
Διαδικασίες καλής νομοθέτησης

1. α) Οι Υπουργοί, στην αρχή της τακτικής συνόδου της Βουλής και στο πλαίσιο του νομοθετικού προγραμ-

ματισμού του Υπουργείου τους, υποχρεούνται να ενημερώνουν το Γραφείο Καλής Νομοθέτησης σχετικά με τον αριθμό των νομοσχεδίων που προτίθενται να εισαγάγουν για ψήφιση στη Βουλή. Ο αριθμός αυτός δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τρία ετησίως.

β) Επιτρέπεται η υπέρβαση του παραπάνω αριθμού εφόσον αυτό δικαιολογείται επαρκώς από τις επικρατούσες συνθήκες, με την προϋπόθεση της έγκρισης του Υπουργικού Συμβουλίου. Από το ανώτατο όριο των τριών νομοσχεδίων εξαιρούνται τα νομοσχέδια, με τα οποία γίνεται εναρμόνιση Οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με το εθνικό δίκαιο, τα νομοσχέδια που κυρώνουν πράξεις νομοθετικού περιεχομένου και διεθνείς συνθήκες ή συμβάσεις, καθώς και νομοσχέδια που χαρακτηρίζονται από την Κυβέρνηση ως κατεπείγοντα ή που έχουν επείγοντα χαρακτήρα και συζητούνται και ψηφίζονται σύμφωνα με τα άρθρα 109 και 110 του Κανονισμού της Βουλής.

2. α) Το αντικείμενο κάθε νομοσχεδίου ρυθμίζεται κατά τρόπο πλήρη. Εξουσιοδοτικές διατάξεις θεσπίζονται μόνο:

i. εάν η νομοθετική εξουσιοδότηση είναι ειδική και ορισμένη σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 43 του Συντάγματος και

ii. εάν ο σκοπός της εξουσιοδότησης δεν μπορεί να επιτευχθεί με τη χρήση υφιστάμενων εξουσιοδοτήσεων.

Το σύνολο των εξουσιοδοτικών διατάξεων καταχωρίζεται σε αυτοτελές άρθρο με τίτλο «εξουσιοδοτήσεις» στο τέλος του νομοσχεδίου, πριν από τις μεταβατικές και καταργούμενες διατάξεις.

β) Εφόσον το νομοσχέδιο προβλέπει την έκδοση προεδρικών διαταγμάτων ή άλλων κανονιστικών πράξεων μέσα σε αποκλειστική προθεσμία και το Γραφείο Καλής Νομοθέτησης το κρίνει αναγκαίο, δεν εισάγεται στο Υπουργικό Συμβούλιο για συζήτηση, αν δεν συνοδεύεται από τα προσχέδια αυτών των πράξεων και από χρονοδιάγραμμα εφαρμογής.

3. Οι διατάξεις που ρυθμίζουν θέματα που προκύπτουν από τη μεταβολή της νομοθεσίας και τη μετάβαση από την προϊσχύουσα νομοθεσία (μεταβατικές διατάξεις) τίθενται σε αυτοτελές άρθρο. Οι μεταβατικές διατάξεις δεν επιτρέπεται να τίθενται στο ίδιο άρθρο με τις διατάξεις του νομοσχεδίου που έχουν πάγιο χαρακτήρα.

4. α) Σε περίπτωση νομοθετικής μεταβολής, κατά την οποία αντικαθίστανται, τροποποιούνται, προστίθενται ή παρεμβάλλονται άρθρα, παράγραφοι, λέξεις ή καταργούνται ισχύουσες διατάξεις, αναφέρεται ολόκληρο το άρθρο ή κεφάλαιο, όπως διαμορφώνεται τελικά. Επίσης, δεν επιτρέπονται: αα) η αόριστη παραπομπή σε άλλες διατάξεις, οι οποίες πρέπει να αναφέρονται ρητά και συγκεκριμένα και ββ) οι παρεκκλίσεις από πάγιες ή πρόσφατες διατάξεις χωρίς αποχρώντα λόγο.

β) Σε περίπτωση συνολικής ρύθμισης ενός θέματος, διατυπώνεται το σύνολο των σχετικών διατάξεων και οι καταργούμενες διατάξεις αναφέρονται ρητά σε αυτοτελές άρθρο στο τέλος του νομοσχεδίου.

5. Η έναρξη ισχύος του νομοσχεδίου πρέπει να καταχωρίζεται πάντοτε σε ιδιαίτερο άρθρο. Αν για ορισμένες διατάξεις ορίζεται διαφορετικός σε σχέση με τις λοιπές διατάξεις χρόνος έναρξης της ισχύος τους, αυτό πρέπει να ορίζεται ρητώς σε αυτοτελή και αριθμημένη παράγραφο, με μνεία της σχετικής διάταξης και του χρόνου έναρξης της ισχύος της.

Άρθρο 4

Υποχρεώσεις των οργάνων θέσπισης ρυθμίσεων για την τήρηση των αρχών καλής νομοθέτησης

Τα όργανα θέσπισης ρυθμίσεων μεριμνούν για:

α. Τον εντοπισμό και οριοθέτηση του προβλήματος, το οποίο επιβάλλει τη ρύθμιση και τον εντοπισμό των συναφών νομοθετικών ή κανονιστικών ρυθμίσεων.

β. Τον προσδιορισμό και τεκμηρίωση των αρνητικών συνεπειών της μη ρύθμισης.

γ. Τον προσδιορισμό των διαθέσιμων εναλλακτικών επιλογών και τη συγκριτική τεκμηρίωση της ικανότητάς τους να επιτυγχάνουν τους επιδιωκόμενους σκοπούς.

δ. Τη στάθμιση των ωφελημάτων, του κόστους και των διακινδυνεύσεων που προκύπτουν από την υιοθέτηση της ρύθμισης σε αναφορά με τη βέλτιστη σχέση κόστους-οφέλους της προκρινόμενης εναλλακτικής και την ελάχιστη δυνατή επέλευση παρεπόμενων δυσμενών αποτελεσμάτων, ιδίως στην οικονομία, την κοινωνία, τη διοίκηση και το περιβάλλον.

ε. Τη σαφήνεια των νοημάτων της ρύθμισης και ιδίως τη διατύπωση συγκεκριμένων, μετρήσιμων, σαφών και χρονικά οριοθετημένων στόχων που επιδιώκονται με αυτή. Ειδικότερα, την παροχή σε ανοιχτή και επεξεργάσιμη μορφή όλων των απαραίτητων δεδομένων, ιδίως στατιστικών, οικονομικών, περιβαλλοντικών και χωρικών που αφορούν και τεκμηριώνουν την προτεινόμενη ρύθμιση.

στ. Τη γραμματική και συντακτική ορθότητα των διατάξεων και την τήρηση των νομοτεχνικών κανόνων.

ζ. Την υιοθέτηση όλων των απαραίτητων μέτρων για τη διασφάλιση της επίτευξης των στόχων πολιτικής με το ελάχιστο δυνατό κόστος, στο οποίο περιλαμβάνονται τα διοικητικά βάρη για τις επιχειρήσεις, τους πολίτες και τη διοίκηση.

η. Την οργάνωση και παρακολούθηση κοινωνικής ή κάθε άλλου είδους διαβούλευσης, που κρίνεται ως αναγκαία, καθώς και την οργάνωση και παρακολούθηση της συμμετοχής των ενδιαφερομένων κατά το σχεδιασμό, εφαρμογή και αξιολόγηση της ρύθμισης.

θ. Το σαφή προσδιορισμό των οργάνων της διοίκησης που είναι αρμόδια για την εφαρμογή της ρύθμισης.

Άρθρο 5

Μέσα της καλής νομοθέτησης

Μέσα της καλής νομοθέτησης είναι η διαβούλευση, η ανάλυση συνεπειών ρυθμίσεων, η αιτιολογική έκθεση των νόμων, η απλούστευση, η κωδικοποίηση, η αναμόρφωση του δικαίου και η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων εφαρμογής των ρυθμίσεων.

Άρθρο 6

Διαβούλευση

1. Η διαβούλευση επιτυγχάνεται με τη δημοσιοποίηση, με πρόσφορα μέσα, της σχεδιαζόμενης ρύθμισης, με σκοπό την έγκαιρη ενημέρωση και συμμετοχή σε αυτήν των πολιτών, κοινωνικών φορέων και κάθε ενδιαφερόμενου. Υπόχρεος για τη κίνηση της διαδικασίας διαβούλευσης είναι ο έχων τη νομοθετική πρωτοβουλία Υπουργός.

2. Η διαβούλευση επί των νομοσχεδίων γίνεται και μέσω του δικτυακού τόπου www.opengov.gr, οπότε ολοκλη-

ρώνεται σε δύο φάσεις, οι οποίες μπορούν να λαμβάνουν χώρα ταυτόχρονα:

α) Η πρώτη φάση της διαβούλευσης διαρκεί τουλάχιστον στον δύο (2) εβδομάδες. Αντικείμενο της διαβούλευσης είναι η ενημέρωση και η παροχή δυνατότητας σχολιασμού σχετικά με το στόχο και το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα της σχεδιαζόμενης ρύθμισης, οι εναλλακτικές επιλογές, το κόστος, τα οφέλη και οι διακινδυνεύσεις που ενδέχεται να προκύψουν από αυτήν.

β) Η δεύτερη φάση διαρκεί τουλάχιστον τρεις (3) εβδομάδες. Κατά τη δεύτερη φάση της διαβούλευσης αναρτάται στο δικτυακό τόπο προσχέδιο των διατάξεων του νομοσχεδίου και παρέχεται η δυνατότητα κατ' άρθρον σχολιασμού.

Στην περίπτωση κατά την οποία υπάρχει έτοιμο σχέδιο διατάξεων, η πρώτη φάση παραλείπεται με πρωτοβουλία του οικείου Υπουργού και η δεύτερη φάση επιμηκύνεται κατά μία εβδομάδα.

3. Η διαβούλευση μπορεί να διακοπεί, καθώς και να συντηθεί ή να επιμηκυνθεί ο χρόνος της, με πρωτοβουλία του οικείου Υπουργού για επαρκώς τεκμηριωμένους λόγους, οι οποίοι αναφέρονται στην έκθεση επί της δημόσιας διαβούλευσης που συνοδεύει τη ρύθμιση.

4. Το Γραφείο Νομοθετικής Πρωτοβουλίας του οικείου Υπουργείου συντάσσει έκθεση επί της δημόσιας διαβούλευσης, στην οποία παρουσιάζονται ομαδοποιημένα τα σχόλια και οι προτάσεις όσων έλαβαν μέρος στη διαβούλευση και τεκμηριώνεται η ενσωμάτωσή τους ή μη στις τελικές διατάξεις. Η έκθεση συνοδεύει τη ρύθμιση κατά την κατάθεσή της στη Βουλή, αναρτάται στο δικτυακό τόπο που έλαβε χώρα η διαβούλευση και αποστέλλεται με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις από τις οποίες προήλθαν τα σχόλια.

Άρθρο 7

Ανάλυση συνεπειών ρυθμίσεων

1. Κάθε σχέδιο νόμου, προσθήκη ή τροπολογία, καθώς και κανονιστική απόφαση μείζονος οικονομικής ή κοινωνικής σημασίας, συνοδεύεται από ανάλυση συνεπειών ρυθμίσεων, στην οποία περιλαμβάνονται και η τεκμηρίωση της τήρησης των αρχών του άρθρου 2, καθώς και τα οριζόμενα στις περιπτώσεις α' έως δ' του άρθρου 4. Η ανάλυση συνεπειών ρυθμίσεων υποβάλλεται μαζί με το σχέδιο των διατάξεων στο Γραφείο Καλής Νομοθέτησης που προβλέπεται στο άρθρο 14.

2. Το Γραφείο Καλής Νομοθέτησης συνεργάζεται με τα Γραφεία Νομοθετικής Πρωτοβουλίας των Υπουργείων που προβλέπονται στο άρθρο 14 για τη βελτίωση της ποιότητας της ανάλυσης συνεπειών ρυθμίσεων και ακολούθως διατυπώνει παρατηρήσεις επ' αυτής.

3. Εφόσον πρόκειται για σχέδιο νόμου, προσθήκη ή τροπολογία η ανάλυση συνεπειών ρυθμίσεων, καθώς και οι παρατηρήσεις του Γραφείου Καλής Νομοθέτησης επ' αυτής κατατίθενται στη Βουλή και αναρτώνται στο δικτυακό τόπο της Βουλής.

Άρθρο 8

Αιτιολογική Έκθεση

Κάθε σχέδιο νόμου, προσθήκη ή τροπολογία συνοδεύεται κατά την κατάθεσή της στη Βουλή από αιτιολογική έκθεση, η οποία επεξηγεί αναλυτικά τους στόχους της

ρύθμισης και τεκμηριώνει την τήρηση των αρχών καλής νομοθέτησης του άρθρου 2.

Άρθρο 9

Αξιολόγηση αποτελεσμάτων εφαρμογής

1. Μετά την πάροδο τριών ετών και πάντως πριν από την παρέλευση πενταετίας από τη θέση του νόμου σε ισχύ, αξιολογείται η ρύθμιση με βάση τα δεδομένα που ανακύπτουν από την εφαρμογή της. Κατά την αξιολόγηση αποτιμώνται το κόστος που απαιτήσε η εφαρμογή της ρύθμισης, οι επιπτώσεις ή παρεπόμενες συνέπειες που προέκυψαν από αυτήν, καθώς και το όφελος και τα εν γένει θετικά αποτελέσματα που προήλθαν από την εφαρμογή της.

2. Η αξιολόγηση διενεργείται από το Γραφείο Νομοθετικής Πρωτοβουλίας του οικείου Υπουργείου, το οποίο, αφού λάβει υπόψη τα αποτελέσματα της εφαρμογής της ρύθμισης από τις καθ' ύλη αρμόδιες υπηρεσίες και τις απόψεις αυτών, διατυπώνει τις προτάσεις βελτίωσης, τροποποίησης ή αναθεώρησης των διατάξεων του νόμου που κρίνονται αναγκαίες.

3. Η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων εφαρμογής της ρύθμισης, η πρόταση νέας ρύθμισης με την ένταξη σε αυτήν των τροποποιούμενων διατάξεων και η ανάλυση συνεπειών των νέων διατάξεων υποβάλλονται προς εκτίμηση και διατύπωση παρατηρήσεων στο Γραφείο Καλής Νομοθέτησης, σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 2 του παρόντος.

Στο τέλος Νοεμβρίου κάθε έτους τα Γραφεία Νομοθετικής Πρωτοβουλίας κάθε Υπουργείου υποβάλλουν στο Γραφείο Καλής Νομοθέτησης κατάλογο των ρυθμίσεων, οι οποίες αξιολογούνται κατά το επόμενο έτος, καθώς και χρονοδιάγραμμα της αξιολόγησής τους.

Άρθρο 10

Απλούστευση

1. Κατά τη σύνταξη κάθε σχεδίου νόμου, προσθήκης ή τροπολογίας, καθώς και κάθε κανονιστικής απόφασης μείζονος οικονομικής ή κοινωνικής σημασίας, λαμβάνεται μέριμνα για την απλούστευση των διαδικασιών με σκοπό, μεταξύ άλλων, την ενίσχυση γενικά της ανταγωνιστικότητας. Η απλούστευση επιτυγχάνεται, ιδίως, με ρυθμίσεις που αναφέρονται:

α. Στη μείωση του αριθμού των εμπλεκόμενων φορέων και στην ομαδοποίηση ομοειδών καθηκόντων.

β. Στη μείωση των απαιτούμενων δικαιολογητικών, την κατάργηση ή αντικατάστασή τους με υπεύθυνη δήλωση ή την αυτεπάγγελτη αναζήτησή τους και την κατάργηση της υποχρέωσης υποβολής τους, όταν αυτά έχουν ήδη κατατεθεί σε άλλη υπηρεσία.

γ. Στην ενοποίηση εντύπων και αιτήσεων, τη συντόμευση του χρόνου διεκπεραίωσης και τον καθορισμό αποκλειστικών προθεσμιών.

2. Μέσα απλούστευσης αποτελούν, ιδίως, η έκδοση δικαιολογητικών για κάθε χρήση και απεριόριστη διάρκεια, η μείωση των σημείων ελέγχου, η ομαδοποίηση αδειών και εγκρίσεων, η σιωπηρή έγκριση αιτημάτων των ενδιαφερομένων, εάν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία απάντησης, η εξυπηρέτηση από ένα μόνο σημείο (υπηρεσίες μιας στάσης), η μείωση των διοικητικών επιβαρύνσεων και η παροχή δυνατότητας ηλεκτρονικής επικοινωνίας.

3. Κατά την απλούστευση το Γραφείο Νομοθετικής Πρωτοβουλίας του καθ' ύλη αρμόδιου Υπουργείου μεριμνά για την τήρηση των αρχών και της διαδικασίας καλής νομοθέτησης των άρθρων 2 και 3.

Άρθρο 11 **Αναμόρφωση Δικαίου**

1. Η αναμόρφωση αποσκοπεί στον περιορισμό της πολυνομίας, την επικαιροποίηση και αποκάθαρση της υφιστάμενης νομοθεσίας, κατά τρόπο ώστε οι εναπομείνοντες κανόνες να είναι ορθοί, λειτουργικοί και περισσότερο εύληπτοι και προσιτοί.

2. Στην αναμόρφωση περιλαμβάνεται, κατά περίπτωση, η απλοποίηση, κατάργηση παρωχημένων διατάξεων και ένταξη σε ενιαίο κείμενο των νόμων, κανονιστικών διαταγμάτων και αποφάσεων, καθώς και η μετά την ένταξη κατάργησή τους ως αυτοτελών διατάξεων.

Άρθρο 12 **Κωδικοποίηση**

1. Κατά την κωδικοποίηση λαμβάνει χώρα, κατά περίπτωση, αναδιάρθρωση διατάξεων, απάλειψη των διατάξεων που έχουν καταργηθεί ρητά ή σιωπηρά, καθώς και των μεταβατικών διατάξεων που δεν έχουν πεδίο εφαρμογής, αναδιτύπωση των κειμένων σε εύληπτη γλώσσα, προσαρμογή των διατάξεων που καθορίζουν αρμοδιότητες διοικητικών και άλλων οργάνων προς το ισχύον οργανωτικό σχήμα των κεντρικών και αποκεντρωμένων κρατικών υπηρεσιών, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των νομικών προσώπων του δημόσιου τομέα (νομοθετική κωδικοποίηση).

2. Η κωδικοποίηση μπορεί να πάρει και τη μορφή συγκέντρωσης στο κωδικοποιητικό κείμενο όλων των ισχυουσών διατάξεων, νομοθετικού ή κανονιστικού χαρακτήρα, χωρίς όμως ένταξη των κωδικοποιημένων διατάξεων σε ενιαίο κείμενο και χωρίς κατάργησή τους (διοικητική κωδικοποίηση).

Άρθρο 13 **Ενσωμάτωση του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

1. Κατά τη μεταφορά του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην ελληνική έννομη τάξη, τα όργανα ενσωμάτωσης μεριμνούν για:

α. Την τήρηση των αρχών καλής νομοθέτησης του άρθρου 2 και των νομοτεχνικών κανόνων του άρθρου 4.

β. Την αποφυγή ασαφειών ή νομοτεχνικών ελλείψεων, καθώς και την αποφυγή της προσθήκης διατάξεων άσχετων με το περιεχόμενο της προς ενσωμάτωση ρύθμισης.

γ. Την έγκαιρη εναρμόνιση.

2. Τα Γραφεία Νομοθετικής Πρωτοβουλίας των Υπουργείων, κατά την ενσωμάτωση του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μεριμνούν για την εφαρμογή των αρχών καλής νομοθέτησης, ιδίως κατά τη σύνταξη της Ανάλυσης Συνεπειών Ρυθμίσεων.

Άρθρο 14 **Δομές της Καλής Νομοθέτησης**

Οργανωτικές μονάδες της καλής νομοθέτησης είναι το Γραφείο Καλής Νομοθέτησης, όπως μετονομάζεται

το Γραφείο Υποστήριξης της Καλής Νομοθέτησης, που έχει συσταθεί και λειτουργεί στη Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης, και τα Γραφεία Νομοθετικής Πρωτοβουλίας των Υπουργείων, τα οποία συνιστώνται με το νόμο αυτόν και υπάγονται απευθείας στον οικείο Υπουργό.

Άρθρο 15 **Λειτουργία των Γραφείων Καλής Νομοθέτησης και Νομοθετικής Πρωτοβουλίας**

1. Το Γραφείο Καλής Νομοθέτησης και τα Γραφεία Νομοθετικής Πρωτοβουλίας των Υπουργείων συνεργάζονται για τον έλεγχο της ποιότητας των ρυθμίσεων.

2. Το Γραφείο Καλής Νομοθέτησης υποστηρίζει και συντονίζει τη λειτουργία των Γραφείων Νομοθετικής Πρωτοβουλίας των Υπουργείων και ασκεί, ιδίως, τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α. Συντάσσει την Ανάλυση Συνεπειών Ρυθμίσεων για ρυθμίσεις που εκδίδονται ύστερα από πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου ή του Πρωθυπουργού.

β. Συνεργάζεται με τα Γραφεία Νομοθετικής Πρωτοβουλίας των Υπουργείων, καθώς και με αρμόδιες υπηρεσίες των υπουργείων και ανεξάρτητες αρχές για θέματα αρμοδιότητάς τους, με σκοπό την πληρότητα των Αναλύσεων Συνεπειών Ρυθμίσεων, παρέχοντας εκ των προτέρων γενικές κατευθύνσεις και διατυπώνοντας ειδικές υποδείξεις, καθώς και προβαίνοντας εκ των υστέρων σε διορθωτικές παρεμβάσεις.

γ. Το Γραφείο Καλής Νομοθέτησης ζητά τη γνώμη της επιτροπής ανταγωνισμού κατά τη σύνταξη των κατευθυντήριων οδηγιών προς τα Υπουργεία σχετικά με τον τρόπο ανάληψης συνεπειών ρυθμίσεων, όσον αφορά στη λειτουργία του ελεύθερου ανταγωνισμού.

δ. Συνεργάζεται με τα Γραφεία Νομοθετικής Πρωτοβουλίας και τις καθ' ύλη αρμόδιες υπηρεσίες των Υπουργείων για την εκτίμηση των συνεπειών αναφορικά με ρυθμίσεις, που καταρτίζονται στα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με σκοπό τη διαμόρφωση των εθνικών θέσεων που ενδείκνυται να υποστηριχθούν.

ε. Συνεργάζεται με τα Γραφεία Νομοθετικής Πρωτοβουλίας και τις καθ' ύλη αρμόδιες υπηρεσίες των Υπουργείων στην εκτίμηση των επιπτώσεων και συνεπειών των ρυθμίσεων, οι οποίες περιλαμβάνονται σε υπό κατάρτιση διεθνείς συμβάσεις ή συμφωνίες ή σε άλλα διεθνώς δεσμευτικά κείμενα, και συμβάλλει στη διαμόρφωση των εθνικών θέσεων που ενδείκνυται να υποστηριχθούν.

στ. Οργανώνει και συντονίζει, σε συνεργασία με τα Γραφεία Νομοθετικής Πρωτοβουλίας των Υπουργείων, προγράμματα και μέτρα για την απλούστευση ισχυουσών ρυθμίσεων.

ζ. Ασκεί τις αρμοδιότητες των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 7.

η. Υποβάλλει στον Πρωθυπουργό Ετήσιες Εκθέσεις σχετικά με την πορεία της καλής νομοθέτησης, οι οποίες γνωστοποιούνται στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής.

3. Τα Γραφεία Νομοθετικής Πρωτοβουλίας των Υπουργείων συμμετέχουν στο σχεδιασμό των νομοθετικών και κανονιστικών ρυθμίσεων, καταρτίζουν τα νομοσχέδια που αναθέτει σε αυτά ο Υπουργός και μεριμνούν, σε συνεργασία με τις αρμόδιες καθ' ύλη υπηρεσίες για την καλή ποιότητά τους. Ασκούν, ιδίως, τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α. Παρέχουν την αναγκαία τεχνογνωσία για την τήρηση των αρχών καλής νομοθέτησης στις αρμόδιες καθ' ύλη υπηρεσίες που αναλαμβάνουν την εκπόνηση ή την απλούστευση ρυθμίσεων.

β. Συντάσσουν, σε συνεργασία με τις αρμόδιες καθ' ύλη υπηρεσίες, την Ανάλυση Συνεπειών Ρυθμίσεων, επισημαίνοντας ταυτόχρονα τις συναφείς νομοθετικές ή κανονιστικές ρυθμίσεις.

γ. Μεριμνούν, σε συνεργασία με το Γραφείο Καλής Νομοθέτησης, για τη διενέργεια κοινωνικού διαλόγου και διαβουλεύσεων με εκπροσώπους των κοινωνικών φορέων και ενδιαφερόμενων ομάδων.

δ. Επισημαίνουν τις νομοθετικές και κανονιστικές ρυθμίσεις του οικείου Υπουργείου που χρήζουν απλούστευσης, αναμόρφωσης, κωδικοποίησης ή επικαιροποίησης.

ε. Συλλέγουν, ταξινομούν και προωθούν στην Κεντρική Επιτροπή Κωδικοποίησης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (Κ.Ε.Κ.Η.Ν.) του άρθρου 18 κωδικοποιούμενες ρυθμίσεις ή στην Επιτροπή Αναμόρφωσης του Δικαίου του άρθρου 17 ρυθμίσεις των νομικών πεδίων, στα οποία εντοπίζεται η ανάγκη αναμόρφωσης.

στ. Συντάσσουν, σε συνεργασία με τις αρμόδιες καθ' ύλη υπηρεσίες, την έκθεση αξιολόγησης αποτελεσμάτων εφαρμογής.

ζ. Συμμετέχουν υποχρεωτικά στις νομοπαρασκευαστικές επιτροπές του Υπουργείου και τηρούν ηλεκτρονικό αρχείο των τελικών προτάσεων των εν λόγω επιτροπών.

Άρθρο 16

Νομοπαρασκευαστικές επιτροπές

Στις νομοπαρασκευαστικές επιτροπές των Υπουργείων, όταν αυτές συνιστώνται, με απόφαση του Υπουργού, συμμετέχουν ένας υπάλληλος του Γραφείου Νομοθετικής Πρωτοβουλίας, καθώς και επιστήμονες εγνωσμένου κύρους και εμπειρίας, με ειδικότητα αντίστοιχη του αντικείμενου της νομοθετικής ρύθμισης, ιδίως οικονομολόγοι και κοινωνιολόγοι.

Άρθρο 17

Επιτροπές Καλής Νομοθέτησης

Στη Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης συνιστώνται η Επιτροπή Αναμόρφωσης του Δικαίου και η Κεντρική Επιτροπή Κωδικοποίησης και Ηλεκτρονικής Νομοθέτησης (Κ.Ε.Κ.Η.Ν.).

Ο Γενικός Γραμματέας της Κυβέρνησης υποβάλλει ετησίως στον Πρωθυπουργό έκθεση για το έργο των Επιτροπών Καλής Νομοθέτησης.

Άρθρο 18

Επιτροπή Αναμόρφωσης του Δικαίου (ΕΠΑΔ)

1. Η Επιτροπή Αναμόρφωσης του Δικαίου αποτελείται από επτά (7) μέλη, στα οποία περιλαμβάνεται ο πρόεδρος της, με τριετή θητεία, η οποία μπορεί να ανανεώνεται. Πρόεδρος και μέλη της Επιτροπής δύνανται να ορίζονται, με απόφαση του Πρωθυπουργού, εν ενεργεία ή μη δικαστικοί λειτουργοί, Νομικοί Σύμβουλοι και Πάρεδροι του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, μέλη του Διδακτικού Επιστημονικού Προσωπικού των Ανώτατων Εκ-

παιδευτικών Ιδρυμάτων με συναφή εξειδίκευση και νομικοί εγνωσμένου κύρους.

2. Η Επιτροπή Αναμόρφωσης του Δικαίου έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α. Τον καθορισμό των κριτηρίων σύμφωνα με τα οποία προκρίνεται, κατά περίπτωση, η αναμόρφωση της νομοθεσίας αντί της απλής κωδικοποίησης των ισχυουσών διατάξεων.

β. Εισηγείται προς τον Πρωθυπουργό, διά του Γενικού Γραμματέα της Κυβέρνησης, και τον καθ' ύλη αρμόδιο Υπουργό για συγκεκριμένα νομικά πεδία στα οποία κρίνεται απαραίτητη η αναμόρφωση της νομοθεσίας, μαζί με το προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα υλοποίησής τους.

γ. Τη σύνταξη και υποβολή στον Πρωθυπουργό και το Γενικό Γραμματέα της Κυβέρνησης, μέσα στο πρώτο δεκαπενθήμερο κάθε ημερολογιακού έτους, έκθεσης, η οποία δημοσιεύεται στο διαδίκτυο σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3861/2010 (Α' 112) και περιλαμβάνει αποτίμηση για την κατάσταση της υφιστάμενης νομοθεσίας σε σχέση προς το πρόβλημα της πολυνομίας, τις προτάσεις αναμόρφωσης που έχουν υποβληθεί, καθώς και προτάσεις περαιτέρω αναμόρφωσης της υφιστάμενης νομοθεσίας. Με ευθύνη του Γενικού Γραμματέα της Κυβέρνησης, η έκθεση της Επιτροπής διαβιβάζεται προς τα λοιπά μέλη της Κυβέρνησης, τον Πρόεδρο της Βουλής και τους Προέδρους των ανωτάτων δικαστηρίων.

3. Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, η Επιτροπή Αναμόρφωσης του Δικαίου επιδιώκει τη συνεργασία και τη διατύπωση απόψεων εκ μέρους του νομικού κόσμου, επιστημονικών και επαγγελματικών φορέων και άλλων τυχόν εμπειρογνομόνων και δύνатаι, για την υποβοήθηση του έργου της, να θέτει σε δημόσια διαβούλευση μέσω του διαδικτύου, προτάσεις και ερωτήματα σχετικά με την αναμόρφωση πεδίων του δικαίου. Για την εκτέλεση του έργου της, η Επιτροπή λαμβάνει, ιδίως, υπόψη:

α. τη διεθνή εμπειρία και συναφείς και πρόσφορες νομοθετικές πρακτικές των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

β. τις ετήσιες και ειδικές εκθέσεις των ανεξαρτήτων αρχών, οι οποίες κοινοποιούνται σε αυτή με επιμέλεια των εν λόγω αρχών, καθώς και

γ. τυχόν σχετικές εισηγήσεις των αρμοδίων οργάνων των ενώσεων δικαστικών και εισαγγελικών λειτουργών, των δικηγορικών και συμβολαιογραφικών συλλόγων της Χώρας και των νομικών τμημάτων των ημεδαπών Α.Ε.Ι..

4. Η Επιτροπή μεριμνά, επίσης, για την αξιοποίηση προτάσεων των πολιτών που αφορούν στον εντοπισμό και την απόσυρση συγκεκριμένων ασαφειών και κακοτεχνιών του υφιστάμενου νομικού πλαισίου.

Άρθρο 19

Κεντρική Επιτροπή Κωδικοποίησης και Ηλεκτρονικής Νομοθέτησης (Κ.Ε.Κ.Η.Ν.)

1. Η Κ.Ε.Κ.Η.Ν. αποτελείται από επτά (7) μέλη, στα οποία περιλαμβάνεται ο πρόεδρος της, με τριετή θητεία, η οποία μπορεί να ανανεώνεται. Πρόεδρος και μέλη της Κ.Ε.Κ.Η.Ν. δύνανται να ορίζονται, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Κυβέρνησης, εν ενεργεία ή μη δικαστικοί λειτουργοί, Νομικοί Σύμβουλοι και Πάρεδροι του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, μέλη του Διδακτικού

Επιστημονικού Προσωπικού των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων με συναφή με το αντικείμενο της κωδικοποίησης ειδικέωση, εξειδίκευση, καθώς και νομικοί και επιστήμονες πληροφορικής εγνωσμένου κύρους.

2. Η Κ.Ε.Κ.Η.Ν. έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α. Τον καθορισμό των νομοτεχνικών κανόνων για τη σύνταξη κωδίκων και, ιδίως, τη διαίρεση και ταξινόμηση της ύλης, τον τρόπο αρίθμησης των άρθρων, παραγράφων και εδαφίων, τον τρόπο παραπομπής στις διατάξεις που κωδικοποιούνται ή αναμορφώνονται, τον τρόπο αναγραφής τίτλων στα άρθρα και στα επί μέρους κεφάλαια των Κωδίκων και τη γλωσσική διατύπωσή τους.

β. Σε συνεργασία με τον Υπουργό Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, τη διαμόρφωση και εισήγηση στους καθ' ύλην αρμόδιους Υπουργούς προδιαγραφών πληροφοριακών υποδομών που υποστηρίζουν τη διαδικασία Ταξινόμησης, Κωδικοποίησης και Ηλεκτρονικής Νομοθέτησης.

γ. Την εισήγηση στο Γενικό Γραμματέα της Κυβέρνησης και τον καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργό αναφορικά για τα νομικά πεδία τα οποία πρέπει να κωδικοποιηθούν, για τις συγκεκριμένες νομοθετικές αλλαγές που είναι απαραίτητες για τη βελτίωση της νομοπαρασκευαστικής και κωδικοποιητικής λειτουργίας, αφού ληφθούν υπόψη τα κριτήρια και προτάσεις αναμόρφωσης της νομοθεσίας που τυχόν έχουν διατυπωθεί εκ μέρους της Επιτροπής Αναμόρφωσης του Δικαίου και της απαραίτητης χρονικής διάρκειας υλοποίησής τους.

δ. Την ενημέρωση της Επιτροπής Αναμόρφωσης Δικαίου για ζητήματα της αρμοδιότητάς της, τα οποία είναι δυνατόν να εντοπίζονται κατά την κωδικοποίηση και αφορούν, ιδίως, σε επικαλυπτόμενες, αντιφατικές ή παρωχημένες διατάξεις.

ε. Το συντονισμό, αξιολόγηση και έγκριση του έργου της κωδικοποίησης που πραγματοποιείται από επιτροπές κωδικοποίησης των Υπουργείων, καθώς και από φυσικά ή νομικά πρόσωπα σύμφωνα με το άρθρο 20 παράγραφος 1 και τη διαβίβαση των τελικών σχεδίων στον Γενικό Γραμματέα της Κυβέρνησης και τον καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργό.

στ. Την αξιολόγηση των επί μέρους εργασιών κωδικοποίησης που διενεργούνται από ειδικές επιτροπές, οι οποίες έχουν συσταθεί πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, και την υποβολή πρότασης προς τον αρμόδιο Υπουργό σύμφωνα με το άρθρο 20 παράγραφος 2 εδάφιο τρίτο.

ζ. Τη σύνταξη και υποβολή στον Πρωθυπουργό και το Γενικό Γραμματέα της Κυβέρνησης, εντός του πρώτου δεκαπενθημέρου κάθε ημερολογιακού έτους, έκθεσης η οποία δημοσιεύεται στο διαδίκτυο σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3861/2010 (Α' 112) και περιλαμβάνει αποτίμηση της προόδου των δράσεων κωδικοποίησης που έχουν αναληφθεί, της κατάστασης των σχετικών πληροφοριακών υποδομών, καθώς και περαιτέρω προτάσεις κωδικοποίησης της υφιστάμενης νομοθεσίας και επέκτασης ή βελτίωσης των σχετικών πληροφοριακών υποδομών. Με ευθύνη του Γενικού Γραμματέα της Κυβέρνησης, η έκθεση της Κ.Ε.Κ.Η.Ν. διαβιβάζεται στα λοιπά μέλη της Κυβέρνησης, στον Πρόεδρο της Βουλής και τους Προέδρους των ανωτάτων δικαστηρίων.

3. Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της η Κ.Ε.Κ.Η.Ν. επιδιώκει τη συνεργασία και τη διατύπωση απόψεων εκ μέρους του νομικού κόσμου, επιστημονικών και επαγγελματικών φορέων και άλλων εμπειρογνομόνων. Η

Κ.Ε.Κ.Η.Ν. δύναται, επίσης, για την υποβοήθηση του έργου της, να θέτει σε δημόσια διαβούλευση μέσω του διαδικτύου σχέδια και προτάσεις κωδικοποίησης της υφιστάμενης νομοθεσίας και ανασχεδιασμού των σχετικών πληροφοριακών υποδομών και να καλεί σε ακρόαση δημοσίους λειτουργούς, υπαλλήλους και εμπειρογνώμονες.

4. Η Κ.Ε.Κ.Η.Ν. και η Επιτροπή Αναμόρφωσης του Δικαίου του άρθρου 17 εξυπηρετούνται γραμματειακά από τη Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης.

Άρθρο 20

Διαδικασία κωδικοποίησης της νομοθεσίας

1. Ο Γενικός Γραμματέας της Κυβέρνησης μπορεί να εισηγείται στον καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργό την εκτέλεση έργων κωδικοποίησης σύμφωνα με την ισχύουσα Ευρωπαϊκή και εθνική νομοθεσία. Τα προσχέδια κωδίκων που συντάσσονται με την παραπάνω διαδικασία, υποβάλλονται στην Κ.Ε.Κ.Η.Ν., η οποία, μετά από σχετική επεξεργασία, τα υποβάλλει ως σχέδια Κωδίκων στον Γενικό Γραμματέα της Κυβέρνησης και τον καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργό.

2. Το περιεχόμενο των Κωδίκων κυρώνεται καταρχήν με τη διαδικασία του άρθρου 76 παράγραφοι 6 και 7 του Συντάγματος, πλην του μέρους με το οποίο καταργούνται ή τροποποιούνται ισχύουσες διατάξεις νόμου, για το οποίο πρέπει να προηγηθεί η συνήθης κοινοβουλευτική διαδικασία. Η κωδικοποίηση αμιγώς κανονιστικών διατάξεων γίνεται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των κατά περίπτωση αρμοδίων Υπουργών.

Άρθρο 21

Εργασίες κωδικοποίησης από ειδικές επιτροπές

1. Από τη θέση σε ισχύ του παρόντος νόμου επιτρέπεται η σύσταση νέων επιτροπών κωδικοποίησης στα Υπουργεία μόνον σε εξαιρετικές περιπτώσεις, με αιτιολογημένη απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Κυβέρνησης, ύστερα από πρόταση του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού και γνώμη της Κ.Ε.Κ.Η.Ν..

Μέσα σε ένα (1) μήνα από τη θέση σε ισχύ του παρόντος νόμου αποστέλλεται στην Κ.Ε.Κ.Η.Ν., με ευθύνη του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού, φάκελος από τον οποίο προκύπτει η πρόοδος των εργασιών τυχόν ειδικών επιτροπών κωδικοποίησης που είχαν συσταθεί εντός των Υπουργείων, είτε είχαν ανατεθεί σε αναδόχους, για την κωδικοποίηση επί μέρους τομέων νομοθεσίας. Στον φάκελο περιλαμβάνεται συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα για την προβλεπόμενη περάτωση του έργου. Μετά από πρόταση της Κ.Ε.Κ.Η.Ν., ο αρμόδιος Υπουργός αποφασίζει για την, κατά περίπτωση, συνέχιση της εν εξελίξει κωδικοποίησης σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος.

2. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού δεν εφαρμόζονται στις επιτροπές κωδικοποίησης του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Άρθρο 22

Εξουσιοδοτικές διατάξεις

1. Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Πρωθυπουργού, μέσα σε έξι (6) μήνες από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, ρυθμίζονται η οργάνωση, η στελέχωση και η λειτουργία του Γραφείου

Καλής Νομοθέτησης, συνιστώνται οι αναγκαίες για την επιτέλεση του έργου του θέσει επιστημονικού προσωπικού και ορίζονται οι ειδικότητες και τα απαιτούμενα προσόντα του.

Με όμοιο διάταγμα μπορεί να συγχωνεύονται σε αυτό οργανικές μονάδες που επιτελούν όμοιο ή παρεμφερές έργο ή να μεταφέρονται σε αυτό συναφείς με το έργο του αρμοδιότητες άλλων οργανικών μονάδων.

2. Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, μέσα σε οκτώ (8) μήνες από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, ρυθμίζονται η οργάνωση, η στελέχωση, με τη σύσταση των αναγκαίων θέσεων και η λειτουργία των Γραφείων Νομοθετικής Πρωτοβουλίας σε κάθε Υπουργείο.

Με όμοιο διάταγμα μπορεί να συγχωνεύονται σε αυτά οργανικές μονάδες που επιτελούν όμοιο ή παρεμφερές έργο ή να μεταφέρονται σε αυτά συναφείς με το έργο τους αρμοδιότητες άλλων οργανικών μονάδων.

3. Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης συνιστάται διυπουργικός κλάδος καλής νομοθέτησης και ορίζονται ο αριθμός των θέσεων του κλάδου, τα προσόντα, τα κριτήρια και η διαδικασία βάσει των οποίων εντάσσονται υπάλληλοι στον κλάδο αυτόν. Στον κλάδο καλής νομοθέτησης μετατάσσονται, με αίτησή τους και εφόσον πληρούν τα κριτήρια και έχουν τα προσόντα, οι υπηρετούντες στα Γραφεία Νομοθετικής Πρωτοβουλίας σύμφωνα με τις διαδικασίες του άρθρου 71 του ν. 3528/2007. Ο κλάδος καλής νομοθέτησης υπάγεται στον Υπουργό Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

4. Στην έκδοση των παραπάνω προεδρικών διαταγμάτων συμπράττει και ο Υπουργός Οικονομικών, εφόσον προκαλούνται δαπάνες στον προϋπολογισμό.

Άρθρο 23 **Μεταβατικές διατάξεις**

1. Έως την έναρξη λειτουργίας των Γραφείων Νομοθετικής Πρωτοβουλίας στα Υπουργεία, οι καθ' ύλην αρμόδιες υπηρεσίες των Υπουργείων οφείλουν να τηρούν τις αρχές καλής νομοθέτησης κατά το σχεδιασμό και την εκπόνηση νομοθετικών και κανονιστικών ρυθμίσεων.

2. Η στελέχωση του Γραφείου Καλής Νομοθέτησης και των Γραφείων Νομοθετικής Πρωτοβουλίας συντελείται μέσα σε τέσσερις (4) μήνες από την έκδοση των προεδρικών διαταγμάτων των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 22.

3. Η εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου αξιολογείται ανά τριετία και η αξιολόγηση λαμβάνεται υπόψη για τυχόν νομοθετική μεταβολή.

4. Με ευθύνη των οικείων Υπουργών, εντοπίζονται υποχρεωτικά μέσα σε αποκλειστική προθεσμία εννέα (9) μηνών από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού και καταγράφονται οι διατάξεις που πρέπει να καταργηθούν.

5. Η λειτουργία της Κεντρικής Επιτροπής Κωδικοποίησης (ΚΕΚ) που συστήθηκε με το ν. 3133/2003 (Α' 85) συνεχίζεται ως την ημερομηνία που ορίζεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Κυβέρνησης, η οποία δεν μπορεί να παραταθεί πέραν του τριμήνου από τη συ-

γκρότηση της Κ.Ε.Κ.Η.Ν.. Από την ίδια ημερομηνία καταργείται και ο ν.3133/2003. Εργασίες κωδικοποίησης διενεργούμενες από την ΚΕΚ, οι οποίες δεν έχουν περατωθεί κατά την ανωτέρω ημερομηνία, συνεχίζονται από την Κ.Ε.Κ.Η.Ν..

Άρθρο 24 **Έναρξη ισχύος**

1. Η ισχύς των διατάξεων του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

2. Κατ' εξαίρεση, η ισχύς των διατάξεων του άρθρου 3 παράγραφοι 1 και 2 αρχίζει την 1η Οκτωβρίου 2012.

Αθήνα, 30 Νοεμβρίου 2011

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ
ΚΑΙ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Ευάγ. Βενιζέλος

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ
ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗΣ
ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ
ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Δ. Ρέππας

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ,
ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Μ. Παπαϊωάννου

Αριθμ. 184/1/2011

ΕΚΘΕΣΗ **Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους** *(άρθρο 75 παρ. 1 του Συντάγματος)*

στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης «Ρυθμιστική Διακυβέρνηση: Αρχές, Διαδικασίες και Μέσα Καλής Νομοθέτησης»

Α. Με τις διατάξεις του υπόψη σχεδίου νόμου ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τη ρυθμιστική διακυβέρνηση. Ειδικότερα, προβλέπονται τα ακόλουθα:

1.α. Ορίζεται, ως αντικείμενο του υπό ψήφιση νόμου, η βελτίωση της ρυθμιστικής διακυβέρνησης, η τήρηση, δηλαδή, των αρχών και η εφαρμογή των μέσων της καλής νομοθέτησης.

β. Δίδεται η έννοια των όρων, που αναφέρονται στις επιμέρους ρυθμίσεις του υπό ψήφιση νόμου, για την εφαρμογή του (καλή νομοθέτηση, ρυθμιστική διακυβέρνηση, ανάλυση συνεπειών ρυθμίσεων, αναμόρφωση Δικαίου, Γραφείο Καλής Νομοθέτησης, Γραφείο Νομοθετικής Πρωτοβουλίας, κ.λπ.).

(άρθρο 1)

2.α. Παρατίθενται οι αρχές της καλής νομοθέτησης, με

την τήρηση των οποίων διασφαλίζεται η ποιότητα των ρυθμίσεων.

β. Οι αρχές της καλής νομοθέτησης, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται, η αναγκαιότητα, η αναλογικότητα, η αποφυγή αντιφατικών ρυθμίσεων, η διαφάνεια, η ασφάλεια δικαίου κ.λπ., εφαρμόζονται κατά: i) την κατάρτιση και αξιολόγηση νόμων και κανονιστικών πράξεων και ii) την απλούστευση, αναμόρφωση, κωδικοποίηση και ενσωμάτωση του κοινοτικού δικαίου. (άρθρο 2)

3. Καθορίζονται οι διαδικασίες καλής νομοθέτησης στο πλαίσιο των οποίων:

α. Οι Υπουργοί υποχρεούνται να ενημερώνουν το Γραφείο Καλής Νομοθέτησης στην αρχή της τακτικής συνόδου της Βουλής, για τον αριθμό των νομοσχεδίων που προτίθενται να εισαγάγουν για ψήφιση στη Βουλή, τα οποία δεν πρέπει να είναι περισσότερα από τρία ετησίως, εκτός των οριζόμενων εξαιρέσεων (διεθνείς συνθήκες, ενσωμάτωση Κοινοτικών Οδηγιών, Πράξεις Νομοθετικού Περιεχομένου κ.λπ.).

Ορίζεται ότι, η ισχύς της εν λόγω ρύθμισης αρχίζει από 1.10.2012.

β. Οι εξουσιοδοτικές διατάξεις, οι οποίες θεσπίζονται μόνο στις ρητά οριζόμενες περιπτώσεις, καθώς και οι μεταβατικές, τροποποιούμενες και καταργούμενες ρυθμίσεις καταχωρούνται κατά τα ειδικότερα οριζόμενα.

(άρθρα 3 και 24 παρ. 2)

4. Προσδιορίζονται οι υποχρεώσεις των οργάνων θέσπισης ρυθμίσεων, για την τήρηση των αρχών της καλής νομοθέτησης, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται: i) ο προσδιορισμός του προβλήματος και ο εντοπισμός των συναφών νομοθετικών ή κανονιστικών ρυθμίσεων, ii) η στάθμιση των ωφελημάτων από την υιοθέτηση της ρύθμισης, iii) η σαφήνεια των νοημάτων αυτής, iv) η τήρηση των νομοτεχνικών κανόνων, v) ο προσδιορισμός των οργάνων διοίκησης που είναι αρμόδια για την εφαρμογή των ρυθμίσεων κ.λπ.. (άρθρο 4)

5.α. Ορίζονται τα μέσα της καλής νομοθέτησης, που είναι η διαβούλευση, η ανάλυση συνεπειών ρυθμίσεων, η αιτιολογική έκθεση των νόμων, η απλούστευση, η κωδικοποίηση, η αναμόρφωση του δικαίου, και η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων εφαρμογής των ρυθμίσεων.

β. Περαιτέρω, αναφέρονται επί το ειδικότερον, τα εν λόγω μέσα και συγκεκριμένα:

i) Προσδιορίζεται αναλυτικά η διαδικασία της διαβούλευσης, για την οποία υπόχρεος είναι ο έχων τη νομοθετική πρωτοβουλία Υπουργός.

ii) Απαιτείται ανάλυση των συνεπειών των ρυθμίσεων, που συνοδεύει κάθε σχέδιο νόμου, προσθήκη ή τροπολογία και κανονιστική απόφαση μείζονος οικονομικής ή κοινωνικής σημασίας, και συνυποβάλλεται στη Βουλή.

iii) Κάθε σχέδιο νόμου, προσθήκη ή τροπολογία, συνοδεύεται κατά την κατάθεσή της στη Βουλή από αιτιολογική έκθεση, η οποία επεξηγεί αναλυτικά τους στόχους της ρύθμισης.

iv) Καθορίζεται ο τρόπος διενέργειας και αξιολόγησης κάθε ρύθμισης, με βάση τα δεδομένα που ανακύπτουν από την εφαρμογή της.

v) Η απλούστευση των διαδικασιών, για την οποία λαμβάνεται μέριμνα κατά τη σύνταξη κάθε σχεδίου διατάξεων, επιτυγχάνεται με τις ρητά οριζόμενες ρυθμίσεις και μέσα (μείωση εμπλεκόμενων φορέων, ενοποίηση εντύπων, ηλεκτρονική επικοινωνία κ.λπ.).

vi) Η αναμόρφωση του Δικαίου, η οποία περιλαμβάνει

ιδίως την απλοποίηση και κατάργηση παρωχημένων διατάξεων, αποσκοπεί στον περιορισμό της πολυνομίας, την επικαιροποίηση και αποκάθαρση της υφιστάμενης νομοθεσίας.

vii) Κατά την κωδικοποίηση, αναδιαρθρώνονται ή απαλείφονται, κατά περίπτωση, διατάξεις, αναδιατυπώνονται τα κείμενα σε εύληπτη γλώσσα, προσαρμόζονται οι διατάξεις που καθορίζουν αρμοδιότητες διοικητικών και άλλων οργάνων (νομοθετική κωδικοποίηση), συγκεντρώνονται όλες οι ισχύουσες διατάξεις, χωρίς να εντάσσονται σε ενιαίο κείμενο και χωρίς να καταργούνται (διοικητική κωδικοποίηση). (άρθρα 5 – 12)

6. Ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τη μεταφορά και ενσωμάτωση του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Ελληνική έννομη τάξη, στο πλαίσιο της τήρησης των αρχών καλής νομοθέτησης. (άρθρο 13)

7.α. Ορίζονται, ως οργανωτικές μονάδες της καλής νομοθέτησης, το Γραφείο Καλής Νομοθέτησης, όπως μετονομάζεται το Γραφείο Υποστήριξης της Καλής Νομοθέτησης, που έχει συσταθεί και λειτουργεί στη Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης (π.δ. 32/2004, όπως ισχύει) και τα Γραφεία Νομοθετικής Πρωτοβουλίας που συνιστώνται σε κάθε Υπουργείο και υπάγονται απευθείας στον οικείο Υπουργό.

β. Καθορίζεται ο τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας των προαναφερόμενων Γραφείων, τα οποία συνεργάζονται μεταξύ τους για τον έλεγχο της ποιότητας των ρυθμίσεων.

γ. Προσδιορίζονται οι αρμοδιότητες των εν λόγω Γραφείων. (άρθρα 14 και 15)

8.α. Καθορίζεται η συγκρότηση των νομοπαρασκευαστικών Επιτροπών των Υπουργείων, με την υποχρεωτική συμμετοχή ενός (1) υπαλλήλου του οικείου Γραφείου Νομοθετικής Πρωτοβουλίας.

β. i) Προβλέπεται η σύσταση, στη Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης, της Επιτροπής Αναμόρφωσης του Δικαίου (Ε.Π.Α.Δ.) και της Κεντρικής Επιτροπής Κωδικοποίησης και Ηλεκτρονικής Νομοθέτησης (Κ.Ε.Κ.Η.Ν.)

ii) Περαιτέρω, ρυθμίζονται όλα τα σχετικά με τη συγκρότηση των Επιτροπών αυτών, οι οποίες είναι επταμελείς και καθορίζεται η διάρκεια της θητείας των μελών τους.

iii) Προσδιορίζονται οι αρμοδιότητες των εν λόγω Επιτροπών οι οποίες υποστηρίζονται γραμματειακά από τη Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης. (άρθρα 16 – 19)

9. Καθορίζεται η διαδικασία κωδικοποίησης της νομοθεσίας, η οποία διενεργείται σύμφωνα με την ισχύουσα Ευρωπαϊκή και εθνική νομοθεσία. (άρθρο 20)

10.α. Ορίζεται ότι, σε εξαιρετικές μόνο περιπτώσεις, επιτρέπεται η σύσταση νέων επιτροπών κωδικοποίησης στα Υπουργεία, σύμφωνα με την προβλεπόμενη διαδικασία.

β. Οι εν λόγω ρυθμίσεις δεν εφαρμόζονται στις Επιτροπές κωδικοποίησης του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. (άρθρο 21)

11.α. Παρέχονται, με π.δ/τα, οι απαιτούμενες εξουσιοδοτήσεις, για: i) την οργάνωση, στελέχωση και λειτουργία του Γραφείου Καλής Νομοθέτησης, ii) τη σύσταση των αναγκαίων θέσεων επιστημονικού προσωπικού του Γραφείου αυτού, iii) την οργάνωση, στελέχωση με σύσταση των αναγκαίων θέσεων και τη λειτουργία των Γραφείων Νομοθετικής Πρωτοβουλίας σε κάθε Υπουργείο, iv) τη δυνατότητα συγχώνευσης οργανικών μονά-

δων που επιτελούν όμοιο ή παρεμφερές έργο ή μεταφοράς στα προαναφερόμενα Γραφεία συναφών αρμοδιοτήτων άλλων οργανικών μονάδων.

β. Προβλέπεται, η σύσταση, με π.δ/γμα, διυπουργικού κλάδου καλής νομοθέτησης, ο οποίος υπάγεται στον Υπουργό Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, όπου μετατάσσονται, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα, οι υπηρετούντες στα Γραφεία Νομοθετικής Πρωτοβουλίας. (άρθρο 22)

12. Παρατίθενται μεταβατικής ισχύος διατάξεις, όσον αφορά στην εφαρμογή του υπό ψήφιση νόμου.

- Μεταξύ άλλων ρυθμίζονται θέματα λειτουργίας της Κεντρικής Επιτροπής Κωδικοποίησης (Κ.Ε.Κ., ν. 3133/2003) μέχρι τη συγκρότηση της Κ.Ε.Κ.Η.Ν. Η Κ.Ε.Κ. καταργείται εντός της οριζόμενης προθεσμίας. (άρθρο 23)

Β. Από τις προτεινόμενες διατάξεις προκαλούνται, επί του Κρατικού Προϋπολογισμού, τα ακόλουθα οικονομικά αποτελέσματα:

1. Ενδεχόμενη ετήσια δαπάνη από την :

α. σύσταση θέσεων επιστημονικού προσωπικού για τη στελέχωση του Γραφείου Καλής Νομοθέτησης της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης, (άρθρο 22 παρ. 1, σε συνδυασμό με το άρθρο 14)

β. σύσταση των Γραφείων Νομοθετικής Πρωτοβουλίας σε κάθε Υπουργείο, για την αντιμετώπιση των λειτουργικών εξόδων αυτών και την κάλυψη των δαπανών μισθοδοσίας του προσωπικού αυτών, (άρθρο 14, σε συνδυασμό με το άρθρο 22 παρ.2)

γ. καταβολή αποζημίωσης στα μέλη της συνιστώμενης Επιτροπής Αναμόρφωσης Δικαίου. (άρθρα 17 και 18 παρ. 1)

Η ανωτέρω δαπάνη εξαρτάται από πραγματικά γεγονότα (αριθμός συνιστώμενων θέσεων προσωπικού κ.λπ.) και από την έκδοση σχετικών π.δ/των και κ.υ.α., κατά περίπτωση.

2. Ενδεχόμενη δαπάνη, από τυχόν σύσταση στα Υπουργεία, νέων Επιτροπών Κωδικοποίησης και την ως εκ τούτου καταβολή αποζημίωσης στα μέλη αυτών. (άρθρο 21 παρ.1) Η εν λόγω δαπάνη εξαρτάται από πραγματικά γεγονότα (αριθμός συνιστώμενων Επιτροπών και μελών αυτών, διάρκεια λειτουργίας τους κ.λπ.) και από την έκδοση σχετικής κ.υ.α. (άρθρο 21 ν.4024/2011)

3. Ενδεχόμενη εφάπαξ δαπάνη, από την προμήθεια του αναγκαίου εξοπλισμού των συνιστώμενων Γραφείων Νομοθετικής Πρωτοβουλίας σε κάθε Υπουργείο. (άρθρο 14 σε συνδυασμό με το άρθρο 22 παρ. 2)

Η εν λόγω δαπάνη, εξαρτάται από πραγματικά γεγονότα και από την έκδοση σχετικών π.δ/των.

4. Ενδεχόμενη εξοικονόμηση δαπάνης, από τη:

α. συγχώνευση οργανικών μονάδων στην Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης και σε Υπουργεία, που επιτελούν όμοιο ή παρεμφερές έργο με το Γραφείο Καλής Νομοθέτησης και τα Γραφεία Νομοθετικής Πρωτοβουλίας, αντίστοιχα, (άρθρο 22 παρ. 1 και 2)

β. μείωση (από 13 σε 7) του αριθμού των μελών της Κ.Ε.Κ.Η.Ν., σε σχέση με τον αριθμό των μελών της Κ.Ε.Κ. που καταργείται και από τον καθορισμό της αποζημίωσης αυτών σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις (άρθρο 21 ν.4024/2011), καταργουμένης της ειδικής σχετικής εξουσιοδότησης.

(άρθρο 17 παρ. 1, σε συνδυασμό με το άρθρο 23 παρ. 5)

Το ύψος της εν λόγω εξοικονόμησης εξαρτάται από πραγματικά γεγονότα και από την έκδοση σχετικών π.δ/των και κ.υ.α., κατά περίπτωση.

Αθήνα, 1 Δεκεμβρίου 2011

Ο Γενικός Διευθυντής

Βασίλειος Κατριβέσης

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

(άρθρο 75 παρ. 3 του Συντάγματος)

στο σχέδιο νόμου «Ρυθμιστική Διακυβέρνηση : Αρχές, Διαδικασίες και Μέσα Καλής Νομοθέτησης»

Από τις διατάξεις του προτεινόμενου νομοσχεδίου, προκαλούνται οι ακόλουθες δαπάνες σε βάρος του Κρατικού Προϋπολογισμού:

1. Ενδεχόμενη ετήσια δαπάνη από την :

α. σύσταση θέσεων επιστημονικού προσωπικού για τη στελέχωση του Γραφείου Καλής Νομοθέτησης της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης,

(άρθρο 22 παρ. 1, σε συνδυασμό με το άρθρο 14)

β. σύσταση των Γραφείων Νομοθετικής Πρωτοβουλίας σε κάθε Υπουργείο, για την αντιμετώπιση των λειτουργικών εξόδων αυτών και την κάλυψη των δαπανών μισθοδοσίας του προσωπικού αυτών,

(άρθρο 14, σε συνδυασμό με το άρθρο 22 παρ.2)

γ. καταβολή αποζημίωσης στα μέλη της συνιστώμενης Επιτροπής Αναμόρφωσης Δικαίου. (άρθρα 17 και 18 παρ. 1)

Η ανωτέρω δαπάνη εξαρτάται από πραγματικά γεγονότα (αριθμός συνιστώμενων θέσεων προσωπικού κ.λπ.) και από την έκδοση σχετικών π.δ/των και κ.υ.α., κατά περίπτωση.

2. Ενδεχόμενη δαπάνη, από τυχόν σύσταση στα Υπουργεία, νέων Επιτροπών Κωδικοποίησης και την ως εκ τούτου καταβολή αποζημίωσης στα μέλη αυτών. (άρθρο 21 παρ.1) Η εν λόγω δαπάνη εξαρτάται από πραγματικά γεγονότα (αριθμός συνιστώμενων Επιτροπών και μελών αυτών, διάρκεια λειτουργίας τους κ.λπ.) και από την έκδοση σχετικής κ.υ.α. (άρθρο 21 ν.4024/2011)

3. Ενδεχόμενη εφάπαξ δαπάνη, από την προμήθεια του αναγκαίου εξοπλισμού των συνιστώμενων Γραφείων Νομοθετικής Πρωτοβουλίας σε κάθε Υπουργείο.

(άρθρο 14 σε συνδυασμό με το άρθρο 22 παρ.2)

Η εν λόγω δαπάνη, εξαρτάται από πραγματικά γεγονότα και από την έκδοση σχετικών π.δ/των.

Οι ανωτέρω δαπάνες, εφόσον πραγματοποιούνται, θα αντιμετωπίζονται από τις πιστώσεις του προϋπολογισμού των οικείων Υπουργείων.

Αθήνα, 1 Δεκεμβρίου 2011

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ
ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗΣ ΚΑΙ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ
ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Ευάγ. Βενιζέλος

Δ. Ρέππας